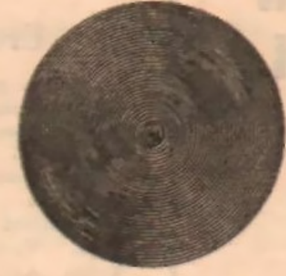
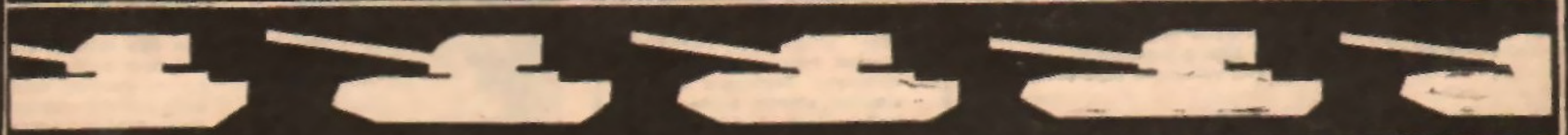
ANT

Haftalık Dergi • 1 Ekim 1968 • Sayı 92 • 125 Kuruş

SAVAŞ TİCARETİ

HAFTANIN NOTLARI

22 eylül

Üreticiye baskı

■ Aracıların pamuk mahsulünü küçük üretici elinden ucuza kapatmasını protesto etmek ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak amacıyla Tarsus'lu üreticilerin düzenledikleri gösteri yürüyüşü, Tarsus Kaymakamı Tekin Arığ ile bazı yetkililerin baskısı sonucunda engellenmiştir. Gösteriyi düzenleyenlerin verdikleri dilekçe usulsüz olarak nitelenip reddedilmiş, ayrıca yürüyüşe katılacak köylere adamlar gönderilerek yürüyüşe katılmaları önlenmiştir. (pamuk üreticisinin nasıl sömürüldüğüne dair Hüseyin Kıvanç'ın Tarsus'tan gönderdiği yazı 14. sayfamızdadır.) Silifke'de ise 6. Filo'nun İzmir'e gelişi dolayısıyla sokaklara protesto yazıları yazan ve afişler asan FKF'li gençler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefetten yargılanmaktadırlar. Eskişehir'de de 6. Filo'nun ziyareti dolayısıyle TİP İl Başkanlığı'nın yayınladığı üç ayrı bildiri için Adalet Bakanlığı'nın emriyle savcılık tarafından soruşturma açılmıştır. İl Başkanı Avukat Turgut Kazan polis marifetiyle savcılığa götürülmüş, «hükümete ve devletin emniyet kuvvetlerine hakaret ettiği» iddiasıyla sorguya çekilmiştir.

Kaba kuvvet TÖS binasını yıktı

Önceki pazar günü Elazığ'daki TÖS şubesinin bulunduğu bina alçakça bir tertiple yıkılmıştır. Sabaha karşı TÖS şubesinin bulunduğu yere bir tankerle gelen mütecavizler binanın dayandığı direkleri bir halatla tankere bağlamışlar ve daha sonra aracı hareket ettirerek binayı yerle bir etmişlerdir. Binanın alt katında uyuyan Celal ve Mehmet adında iki ortak enkaz altında kalarak ağır yaralanmışlardır. Biraz sonra olay yerine gelen TÖS Elazığ Şube Başkanı Haluk Tan ve Sayman Beytullah Yılmaz, orada binanın yıkılmasını seyreden Komünizmle Mücadele Derneği ve İlim Yayma Cemiyeti dirijanları tarafından dövülerek linç edilmek istenmiştir. Elazığ Valisi olaydan ancak sekiz saat sonra harekete geçmiş ve bir takım uydurma gerekçelerle bu barbarlığı evsahibi - kiracı anlaşmazlığına bağlamağa kalkışmıştır. TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, olaydan ANT'ın Ankara Bürosu aracılığıyla haberdar edilmiştir. Derhal olay yerine giden Baykurt, dönüşünde dergimize şu özel demeci vermiştir : **«Olay valinin söylediği gibi basit bir kiracı - malsahibi anlaşmazlığının eseri değildir. Petrol tüccarı Ali Okay ile İlim Yayma Cemiyeti Başkanı, öğretmenlere karşı hasmane tavır takınmışlardır. Bazı vatandaşları kışkırtarak öğretmenlerin barındığı THK Lokali'ni sabah 4'te yıktırmışlardır. Kiracı olan öğretmenleri çıkarmanın kanuni yolları mevcuttur. THK Başkanı olan Ali Okay, şayet haklı durumda ise kanun yollarını kullanabilirdi. Öğretmenlerin uğradığı bu haksızlıkta idare adamlarının tutumu da gayriciddidir. Elazığ olayları, Konya olaylarından sonra, kaynağı aynı olan, fakat başarısız bir denemedir. Elazığ'daki öğretmenlerimiz olayın altında kalmamışlardır. Saldırganların sosyal ve politik kişiliklerini iyi teşhis etmişlerdir. Bu sayededir ki, terbiyeli ve saygılı Elazığ halkı böyle çirkin bir fiile âlet olmamıştır.** Elazığ halkının öğretmenlere **saygısı ve sevgisi beni sevindirdi.»**

23 eylül

ANT'a soruşturma

■ Cumhuriyet Savcılığı, ANT hakkında yeni bir soruşturma açmıştır. 6. Filo'nun İstanbul'a gelişi sırasında vuku bulan olaylar dolayısıyla dergimizin 82 sayısında yayınlanan «Uşaklığın Ücreti» başlıklı küçük fıkradan dolayı yazı işleri müdürümüz Alpay Kabacalı savcılığa çağırılmış ve «devlet kuvvetlerine hakaret ettiği» iddiasıyla ifadesi alınmıştır. T.C.K.'nun 159. maddesine göre bu iddiadan dolayı söz konusu ceza miktarı 6 yıla kadar hapistir.

Okul kitapları

■ **Çeşitli yayınevleri tarafından yayınlanan okul kitaplarının bir çok yanlışlıklarla dolu olduğu görülmektedir. Aynı dersle ilgili çeşitli kitapları kabul eden bakanlık, okutulacak kitabın seçimini öğretmenlere bırakmakta, bu usul, öğrenci velileri için fazla masraflara yol açmaktadır. TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, bu konuda bir demeç vererek «Ders kitapları devletçe hazırlanmalı, basımı ve dağıtımı devlet eliyle yapılmalıdır. Bugünkü uygulama çocuk okutanların geniş ölçüde soyulmasına yol açmaktadır. Yılda devletin 15 - 20 milyona mal edebileceği iş özel sektör eliyle 50 - 60 milyon liraya çıkmaktadır. Buna rağmen kitaplar yanlışlarla dolu, çocukların ve yetişkinlerin sevmeyeceği baskı örnekleridir» demiştir.**

Hortlayan faşizm

■ Bizdeki faşistlerin Hitler'in kitaplarının Almanya'da yeniden piyasaya çıktığını düğün bayram ederek haber vermelerinden sonra Batı Almanya'nın faşist emellerini ortaya koyan yeni gelişmeler olmuştur. Frankfurt'ta konuşan Batı Almanya Dışişleri Bakanı Willy Brandt, NATO konusuna değinerek barışçı pozunda konuşmuş, fakat hemen ardından «Orta Avrupa'da bir barış düzeni yaratılması için yeni çözümyolları bulmak lâzımdır. NATO, Alman siyasetinin son durağı olamaz» diyerek yayılma emellerini açıklamıştır.

Almanya'da Türkler

■ **Yurt dışında da boş durmayan gericilerin Münih'te «Güney Bavyera Türk İşçileri Birliği» imzasıyla bir bildiri yayınlayarak Türk toplumcu ve devrimcilerini bayağı bir dille suçlaması, emekçileri ve öğrencileri onlara karşı kışkırtması üzerine Münih'teki devrimciler «Eylem, devrim, özgürlük» imzasıyla bir karşı bildiri yayınlamışlardır. Bildiride «Bizler, açlığımızı ve yoksulluğumuzu dindirmek, karımıza, çocuğumuza yurdumuzda mümkün olmayan ekmek parasını çıkarmak, kısaca onlara ve kendimize, kötü ve halktan yana olmayan kimselerin yönetiminde kuramadığımız mutlu hayatı kurabilmek için buralara, el kapılarına düştük. Sosyalizmin vatandaşın elinden her şeyi alacağı yaygarası, kuyruğuna basılan yılanın saldırmasını andırıyor. Toplumcu ve devrimciler, elbette böyle şeyler uyduranların da çıkarcı ve sömürgen düzenine son verecektir» denilmektedir.**

24 eylül

Tek ders skandalı

■ **Milli eğitimi tam bir curcunaya çeviren Demirel iktidarının Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem, tek dersten kalanlar konusundaki tutarsız davranışı ve demeçleriyle yetersizliğini ve düzenin aksaklığını bir kez daha ortaya koymuştur. İzmir gezisine çıkarken tek dersten kalanlar için yeni bir sınav hakkı verilmesinin söz konusu olmayacağını ve buna yönetmenliklerin imkân vermediğini söyleyen bakan, Ege gezisinden dönüşünde «Orta öğretimde tek dersten kalan öğrencilere bu yıl da bir sınav hakkı daha verilecektir» demiştir. Olayın en ilginç yanı da, bakanlıkta bu konuda hiçbir inceleme yapılmamış ve kararın sadece bakanın keyfi takdiri ile verilmiş olmasıdır.**

Dany'nin yakalanışı

■ Fransa'daki öğrenci olayları sırasında «Kızıl Dany» diye ün yapan Daniel Cohn - Bendit, Frankfurt'ta tutuklanmıştır. Dany'nin tutuklanmasıyle sonuçlanan olaylar, Frankfurt'ta St. Paul Kilisesi dolaylarında öğrencilerle polis arasındaki şiddetli çatışma ile başlamıştır. Kilisede 62 yaşındaki Senegal Cumhurbaşkanı Leopold Senghor'a barış ödülü verilirken dışarıda toplanan 1.500 kadar öğrenci Senghor'u bir «sömürgeci» olarak suçlamışlar ve içeri girmek için polisle çatışmışlardır. Bu arada Cohn-Bendit tek başına polis kordonunu yararak barikatın üzerinden atlamış, ancak daha fazla ilerleyemeden dört polis tarafından kolları arkaya kıvrılarak kıskıvrak yakalanmıştır. Bunun üzerine öğrenciler Alman polislerine «Nazi Polisi» diye bağırmaya başlamışlardır. Daha sonra Dışişleri Bakanı Willy Brandt'ın Senghor şerefine öğle yemeği vereceği Frankfurtter Hof Oteli önünde de öğrencilerle polisler arasında yeni çatışmalar olmuştur. Cumhurbaşkanı Senghor'un arabası öğrenciler tarafından çürük domates ve yumurta yağmuruna tutulmuştur.

KIZIL DANY

25 eylül

Belediyeyi işgal

■ Ankara Belediye Başkanı'nın herkese kömür dağıtılacağı yolundaki propagandasından sonra kömür almak için başvuran halk, bir kaç kere kömür olmadığı gerekçesiyle baştan savılınca, belediye binasını işgal etmiştir. Bütün katların işgal edilmesi üzerine AP'li belediye meclisi üyeleri, kurtuluşu kaçmakta bulmuşlardır. Belediye Başkanı Ekrem Barlas'tan halk «Madem yapamayacaktın, veremeyecektin, niye söz verdin?» diye hesap sormuştur. Belediye binası 100 kadar toplum polisi tarafından boşaltılmıştır. Halen kömür almak için verilen 70 bin dilekçe belediyede cevaplandırılmadan bekletilmektedir.

TRT'ye yeni baş!

■ **Amerika'nın Columbia Üniversitesi'nde görev alarak TRT Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan ayrılan Prof. İsmet Giritli'nin yerine Prof. Hıfzı Timur seçilmiştir. Bir süreden beri anayasaya ve kuruluş kanununun garantilerine rağmen özerkliğini hızla yitirmekte olan TRT'nin, belli çevrelerin «mutemed adamı» olarak tanınan Hıfzı Timur'un başkanlığında büsbütün çıkarcı çevrelerin ve iktidarın sesi haline geleceği anlaşılmaktadır.**

TDK Ödülleri

■ Türk Dil Kurumu'nun her yıl dil bayramında dağıttığı ödülleri bu yıl kazananlar açıklanmıştır. TDK ödüllerini hikâye dalında «Yağmurdaki Kız» adlı kitabıyla Samim Kocagöz, tiyatroda «Deli İbrahim» adlı oyunuyla A. Turan Oflazoğlu, romanda «Devlet Ana» adlı eseriyle Kemal Tahir, denemede «Mimarlıkta Eleştiri» başlıklı yazısıyla Cengiz Bektaş ve çevirisiyle Seba L. Meray kazanmışlardır.

Biafra Dramı

■ **İngiltere'yi Nijerya Federal kuvvetlerine yardımdan vaz geçirmek ve İngiltere'nin emperyalist politikasını protesto etmek amacıyla Nijerya İç Savaşı'nda ölen bir çocuğun cesedi kraliyet ailesinin oturduğu Buckingham Sarayı'nın merdivenlerine bırakılmıştır. Tabutla birlikte kraliçeye bir mektup gönderen «Biafra'lı Çocukları Kurtarma Kurumu» Başkanı Susan Garth, mektubunda «Nijerya ile silah ticaretinde İngiltere'nin oynadığı yüzkızartıcı oyunu durdurmanızı insanlık adına talep ediyorum» demiştir.**

İflasa doğru

■ Son bir yılın resmi rakamlarına göre, devlet gelirlerinde büyük azalma olmuş ve dış ticaret dengesindeki açık kapatılamayacak hale gelmiştir. 1968 Ağustos ayında devlet gelirleri geçen yıla oranla yüzde 19.4'ten yüzde 8.2'ye düşmüş, ticari krediler 945 milyon lira artarken, tarım kredileri 14 milyon lira azalmış, sanayi kredileri 104 milyon lira artmış, esnaf kredileri aynı noktada kalmıştır. Ayrıca yurttaş, doların resmi kuru ile karaborsa fiyatı arasındaki iki milyar liralık farkı ithalatçılara haraç olarak ödemiştir.

26 *eylül*

Makal'a baskı

■ Yeni öğretim yılının açılmasıyla beraber toplumcu öğretmenlere baskılar da başlamıştır. Nitekim, tanınmış yazar Mahmut Makal, görevli bulunduğu İstanbul Sağırlar Okulu'nda öğretime başlandığı gün Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından disiplinsizlikte bulunduğu gerekçesiyle ifade vermeye çağırılmıştır. Sorgunun nedeni, Makal'ın, bir soruşturmadaki savunmasında bakanlık yetkililerine hakaret ettiğinin ileri sürülmesidir. Bakan Ertem, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderdiği bir yazıda Makal'ın «bütün tutum ve davranışlarıyla daima geçimsizlik unsuru olduğunu» ileri sürmektedir.

Salazar'ın halefi

■ Portekiz Diktatörü Salazar'ın komaya girmesi üzerine Cumhurbaşkanı Amiral Marico Thomaz, başbakanlık görevine Doktor Marcello Jose Das Navas Caetano'yu tayin etmiştir. Siyasi gözlemcilere göre, Caetano, eski başbakandan daha da sağcı bir politikacıdır. Caetano'nun sağcılığı, Portekiz'in günlük yaşantısında köklü değişikliklere karşı olan askeri ve sivil liderlerin büyük desteğini kazanmıştır. Caetano'nun, ordu kendisini desteklediği sürece Salazar'ın izinden gideceği anlaşılmaktadır. Nitekim yaptığı ilk konuşmada Caetano bir yandan «fikirlere müsamaha prensibi» nden söz ederken, bir yandan da kamu düzenini bozanlara merhamet edilmeyeceğini söylemiştir.

27 *eylül*

Savcı hapis istedi

■ Türk işçilerinin Amerikan işyerlerinde giriştiği grev hareketinin Demirel Hükümeti tarafından önlenmesi üzerine Doğan Özgüden'in yazdığı «Amerika Kovulmadıkça» ve «Grevin ertelenmesi AP için yüzkarasıdır» başlıklı yazılardan dolayı Cumhuriyet Savcılığı'nın açtığı dâvanın İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki son duruşmasında son mütalâasını bildiren Savcı Cahit Karakoç, «hükümetin manevi şahsiyetinin tahkir ve tezyif edildiği» iddiasıyla Doğan Özgüden'in ve sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar'ın T.C.K.'nun 159 ve 80. maddeleri gereğince 6 yıla kadar hapisle cezalandırılmalarını istemiştir. Öte yandan Toplu Basın Mahkemesi'nde Yaşar Kemal de «İşgal Toprağı Kurt Köpeği» başlıklı yazıdan dolayı Yaşar Uçar ile birlikte yargılanmıştır.

İkili antlaşmalar

■ Türkiye'nin egemenlik haklarını ortadan kaldıran ve yurdumuzu bir sömürge durumuna düşüren ikili antlaşmaların gözden geçirilmesi ve yeni bir şekilde bağlanması için görüşmelere yeniden ara verilmiştir. Buna sebep, Amerikan Büyükelçisi Hart'ın Amerika'da bir başka göreve tayin edilmesi ve yeni gelen elçinin konuya yabancı olduğunu bildirmesidir. Yeni büyükelçi dosyaları inceledikten sonra tekrar başlanabilecek olan görüşmelerin Türkiye lehine önemli bir değişiklik getirmesinin mümkün olmadığı anlaşılıyor.

28 *eylül*

Öğretmen maaşları

■ Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'ndan sonra Türkiye Öğretmenler Sendikası da, ücret adaletsizliğine karşı mücadele açmıştır. Bilindiği gibi, DİSK, bir işçinin insanca yaşayabilmesi için saat ücretinin asgari 8.43 Lira olması gerektiğini açıklamıştı. TÖS Genel Merkezi de, yayınladığı bildiride, Ankara Tıp Fakültesi Biokimya kürsüsünden alınan bir rapora göre beş nüfuslu bir öğretmen ailesinin ancak ayda 1601 Lira 40 Kuruşluk net gelirle geçinebileceğini bildirmiştir.

Suç görülmedi

■ Çetin Altan'ın gazetesinde yazdığı ve meclis kürsüsünde okuduğu «Bornova Savcısı, Lütfen Dinleyiniz» başlıklı yazıda T.C.K.'nun 142. maddesine giren herhangi bir suç bulunmadığı, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nce kurulan bilirkişi heyeti tarafından tesbit edilmiştir. Okunan rapordan sonra başkent sokaklarında bu yazıyı yazmaktan sanık olarak ağır ceza mahkemesinde yargılanan 12 FKF üyesi gencin duruşması karar için başka güne bırakılmıştır. Hatırlanacağı üzere daha önce Çetin Altan'ın bu yazıdan dolayı dokunulmazlığının kaldırılması söz konusu olunca yazı aynen dergimizde de yayınlanmış ve Çetin Altan bu yazının çoğaltılarak dağıtılması için dergimiz aracılığıyla okurlarına çağrıda bulunmuş ve o zamanki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar hakkında da soruşturma açılmıştı.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

"Üçüncü parti,, olmak

2 **Haziran'da yapılan mahalli seçimlerin kesin sonuçları geçen hafta Yüksek Seçim Kurulu tarafından açıklanmıştır. Bu sonuçlar, şüphesiz, partilerin büyük kongreler dönemine girdiği şu günlerde kuvvet durumlarının tesbiti ve gelecekteki çalışmalarına yön verilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Özellikle bu ayın sonunda büyük kongresini toplayacak olan Türkiye İşçi Partisi'nin bu sonuçlar üzerine titizlikle eğilmesi ve gerçekçi değerlendirmeler yapması kaçınılmaz bir görevdir. Açıklanan sonuçlara göre TİP İl Genel Meclisi seçimlerinde tüm oyların 250.031, yani yüzde 2.74'ünü alabilmiş ve bütün Türkiye'de 15 il genel meclisi üyesi çıkartabilmiştir. Buna göre seçime katılan sekiz parti içinde aldığı oy miktarı itibariyle beşinci, çıkardığı üye miktarı itibariyle altıncı sıradadır. Belediye Başkanlığı seçimlerinde TİP tüm oyların 54.796, yani yüzde 1.69'unu alabilmiş, BP hariç bütün partiler belediye başkanı çıkarttıkları halde, TİP tek belediye başkanı dahi seçtirememiştir. 1963 seçimlerinde bile İzmir Gültepe'sinde bir belediye başkanı seçtirmiş olan TİP, bu defa, aldığı oy itibariyle beşinci, başkan adedi itibariyle sonuncu sıradadır. Belediye Meclisi üyeleri seçiminde ise TİP 55.610 oyla beşinci sırayı, çıkardığı 117 belediye meclisi üyesi ile ancak yedinci sırayı işgal edebilmektedir.**

BUGÜNE kadar gerek taraftarları, gerekse düşmanları tarafından «**Üçüncü Parti**» olduğu kabul edilen Türkiye İşçi Partisi'nin mahalli seçimlerde aldığı bu sonuçlar yaratılan bir efsanenin iflâsını mı göstermektedir? Sonuçları bu kadar sert bir şekilde yargılamak haksızlıktır. Zira, mahalli seçimlerin diğer seçimlere göre ayrı özellikleri vardır. İktidarın ve egemen sınıfların en fazla husumetini çeken bir siyasi partiye oy vermek suretiyle iktidarın bölgelere yapacağı yardımlardan yoksun kalmaya bir çok vatandaşın yanaşmayacağı şüphesizdir. Nitekim, aynı tarihte yapılan kısmî senato seçimleriyle, mahalli seçimler arasında TİP'in aldığı oylar bakımından görülen fark, bunu doğrulamaktadır. Mahalli seçimlerde oy oranını en fazla yüzde 2.74'e çıkartabilen TİP, kısmi senato seçimlerinde oyların yüzde 5.25'ini almağa muvaffak olmuştur. Ancak kısmi senato seçimlerinde yüzde 5.25 oranında oy almak dahi TİP'i «üçüncü parti» sıfatına hak kazandıracak bir duruma getirmemiş, Türkiye'nin tek sosyalist partisi AP, CHP, GP ve MP' den sonra beşinci sırayı işgal edebilmiştir. Bu olumsuz durumu, egemen sınıflardan gelen baskılarla izah etmeğe kalkışmak mümkündür ama aynı zamanda ve aynı ortamda seçime giren bir Malatya TİP örgütünün oyların yüzde 17.10'unu, bir Balıkesir örgütünün yüzde 5.49'unu, bir Ordu örgütünün yüzde 6.11'ini alarak TİP'i kendi illerinde gerçekten «üçüncü parti» durumuna yükselttiklerini de unutmamak lâzımdır.

GEREK mahalli seçimlerin, gerekse kısmi senato seçimlerinin değişik illerde verdiği çok farklı sonuçlar Türkiye İşçi Partisi'nin dinamik bir kadro ile yönetildiği, tabanla ilişkilerin çok iyi kurulduğu, itici değil toplayıcı bir anlayışla kitlelere açılabildiği, özellikle genç ve mücadeleci unsurların ön plana çıkabildiği bölgelerde «üçüncü parti» olabileceğini, hattâ Aybar'ın deyimiyle «başa güreşebileceğini» inkâr kabul etmez şekilde ortaya koymaktadır. Bize kalırsa, halen yapılan il kongrelerinde ve ay sonunda toplanacak olan büyük kongrede Türkiye İşçi Partisi'nin en büyük problemi budur. «Üçüncü parti» potansiyeline sahip olan Türkiye'nin tek sosyalist partisini, yasama ve bölge meclislerindeki temsilcilerinin sayısı ve niteliğiyle de gerçekten «üçüncü parti» kılmak... Mahalli seçimlerden önce bir parti milletvekilinin kaleminden «oy adedini yüzde 6'ya çıkartamazsak parti stratejisini yeniden gözden geçirmek gerekecektir» diyen partinin genel merkez yöneticilerinin, seçim sonuçlarının resmen açıklanmasından sonra büyük kongreye herhangi bir öneri getirip getirmeyecekleri bilinmemektedir. Ama bu konuda asıl büyük sorumluluk, herhalde, partinin asıl sahibi olan tabana ve tabanın meydana getireceği büyük kongreye düşmektedir. TİP'i «Üçüncü Parti» kılmanın yolları üzerinde bütün büyük kongre delegeleri şimdiden düşünmelidirler.

SAVAŞ TİCARETİ

NATODAN ÇIKMAYIZ

NATOYA HAYIR

Onur BARTU (Ankara'dan yazıyor)

BUGÜNE kadar İsrail ve Arap birlikleri arasında sürüp gelen perakende çatışmaları, Çek olaylarından sonra ustalıkla istismar eden Amerikan haber ajansları, dünya kamuoyunu Ortadoğu'da bir savaş tehlikesi olduğuna inandırmışlar, ayrıca, Avrupa'da kuvvet dengesinin bozulduğu, Sovyetler Birliği'nin Batı Almanya'ya saldıracağı, bu saldırı karşısında NATO'nun savaşmak zorunda kalacağı yolunda yoğun bir propagandaya girişmişlerdir.

NATO'nun zayıflamasının Amerikan ekonomisinde yarattığı boşlukları gören Washington, NATO'nun dağılmasının beraberinde iflâsı getireceğini bilerek «savaş ticareti»ni çok ince hesaplarla ve başarıyla uygulamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin yürüttüğü bu «savaş ticareti»nin iki amacı vardır: Biri, çözülmek üzere olan NATO'yu tekrar sağlamlaştırmak, ikincisi ise Amerika'daki ekonomik sıkıntıları gidermek ve sermayesinin büyük kısmı elinde bulunan Alman sanayiinde üretim hızına göre tüketimin geri kalması yüzünden meydana gelen huzursuzluğu gidermektir.

NATO'nun güçlendirilmesi kampanyasında en büyük rol de intikamcı emeller peşinde koşan Batı Almanya'ya verilmiştir. Birleşik Amerika önce Batı Almanya'daki Amerikan askerlerinin sayısında azaltma yapılacağını bildirerek Kiesinger Hükümetini yeni tedbirler aramağa zorlamıştır. Batı Alman politikacılarının ve sanayicilerinin tahrikleriyle de Kiesinger Hükümeti bir numaralı «savaş kundakçısı» olarak ortaya çıkmıştır. Batı Alman Hükümeti'ndeki koalisyon ortaklarından Sosyalist Parti üyesi

Adalet Bakanı, ancak bloklardan ayrılmış tarafsız bir Almanya'nın kendi bağımsızlığını koruyabileceğini ileri sürerek bu savaş hazırlığına karşı çıkmışsa da, Kiesinger Birleşik Amerika'nın paraleline girerek yeni silahlanma ve savaş hazırlığı kampanyasına en ön safta katılmıştır.

Hristiyan Demokratların parlamento üyelerinden Birrenbach bu konuda temaslarda bulunmak üzere Washington'a gönderilmiştir. Birleşik Amerika, NATO harcamalarına Alman Hükümeti'nin katkısı artırıldığı takdirde, Almanya'daki Amerikan askerlerinin sayısında indirim yapmayacağını bildirmiş ve Almanya'ya yeni silahlanma masraflarını kabul ettirmiştir.

Batı Almanya'yı istediği yola yönelten Amerika, Fransa'yı da peşine takmakta gecikmemiştir. Televizyonda konuşan de Gaulle'ün Başbakanı Couve de Murville, Fransa'nın NATO üyesi olarak kalmağa devam edeceğini söylemiştir.

Ortadoğu ve Avrupa'da bir savaş tehlikesi belirdiğine NATO üyesi ülkeleri inandıran Amerika, hemen NATO üyeleri

NATO komutanları, C. Başkanı Sunay ile birlikte Ankara'daki askeri tatbikatı izliyorlar.

arasında bir seri görüşmeler düzenlemiştir. 2, 3 ve 4 Ekim'de toplanacak NATO Daimi Konseyi'nden sonra, 10-11 Ekim'de Bonn'da Amerika, İngiltere, Batı Almanya, İtalya, Yunanistan, Danimarka ve Belçika savunma bakanları, Nükleer Planlama Grupu toplantısı için bir araya geleceklerdir. Durumu çok ciddi göstermek için NATO Başkomutanı ve NATO üyesi ülkelerin genelkurmay başkanları Türkiye, Yunanistan ve İtalya'yı topluca ziyaret ederlerken 7 Ekim'de de dışişleri bakanları New York'ta toplanacaklardır. Ayrıca, aralık ayı içinde de NATO Bakanlar Konseyi'nin toplanması kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, «savaş ticareti»nde Akdeniz'deki Sovyet Filosu'nu da fazlasıyla kullanmıştır. Oysa, Roma'daki NATO Haber Alma Servislerinin Le Monde Gazetesi tarafından ele geçirilen raporlarına göre, Akdeniz'deki 50'ye yakın Sovyet teknesi, hemen hemen bütün stratejik noktaları elinde bulunduran NATO için bir tehlike değildir. Cezayir'deki Mers El Kebir Üssü 1969 başında Fransızlardan teslim alındıktan sonra Cezayir tarafından Sovyetler Birliği'ne verilse dahi durum değişmeyecektir. Çünkü, El Kebir Üssü, nükleer saldırılara açıktır ve burada kurulacak bir denizaltı üssü fare kapanından farksız olacaktır. Le Monde'un bu konudaki yazısında şöyle denilmektedir:

«NATO makamlarına göre, takviyeler almasına rağmen Akdeniz'deki Sovyet Filosu, ne Amerikan Altıncı Filosu, ne de Fransız ve İtalyan filoları için gerçek bir tehlike teşkil etmemektedir.»

Amerika'nın yarattığı suni savaş buhranından yararlananların başında İngiltere gelmektedir. Ortadoğu'da ve Avrupa'la bir savaş tehlikesi belirdiği yolundaki haberlerle bütün dünya çalkalanırken, İngiltere Kıbrıs'taki üslerini takviye etmiş, yılbaşından sonra boşaltacağını vaad ettiği üslere son model **«Epuleaus Avcı-Bombardıman»** uçaklarını indirmiştir. Bu arada İngilizler, Limasol yakınlarındaki Akrotiri bölgesinde bir büyük nükleer denizaltı limanı inşa etmek için hazırlıklara başlamışlardır. Londra ile Washington arasındaki anlaşmaya göre, Akdeniz'deki Sovyet gemilerini takip ve kontrol görevini İngiltere yüklenmiştir.

Bütün bunlardan sonra Türkiye'nin durumuna göz atılacak olursa, Türkiye kelimenin tam anlamıyla «NATO KAPANI»na düşmüştür. Suni de olsa yaratılan son buhran, Türkiye'nin çıkacak savaşın ilk hedefleri arasında bulunduğunu ispatlamıştır. Geçen hafta içinde Tural'ın Atina'ya kadar gidip karşıladığı Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Orgeneral Lemnitzer, Atlantik Kuvvetleri Başkomutanı Holmes, Manş Denizi Kuvvetleri Komutanı Bush ve Güney Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Rivero ile NATO üyesi ülkeler genelkurmay başkanları Türkiye'deki ziyaretleriyle bir gövde gösterisi yapmışlardır.

Ankara'da düzenlenen tatbikat sırasında gazetecilerle görüşen Batı Almanya Genelkurmay Başkanı Maiziere, bir soru üzerine, **«Türk Silahlı Kuvvetlerinin NATO'nun güney kanadında üzerine alacağı görevi çok iyi ifa edeceğine kaniim»** demiştir. Bunun anlamı, Amerika bir savaşa girdiğinde Türkiye'nin fikri alınmayacak, yalnız ona görev verilecek demektir. **Yani Türkiye otomatikman** ateşin içine düşecektir.

Savaşa ise NATO değil, Amerika Birleşik Devletleri karar verecektir. Ankara'daki TUSLOG Karargâhı, NATO adına İran, Pakistan, Hindistan, Suudi Arabistan, Yunanistan ve Türkiye'deki bütün Amerikan kuvvetlerinin genel karargâhıdır. Adı geçen ülkelerdeki Amerikan kuvvetlerinin özel müfreze ve birlik seviyesindeki kuruluşlarının bütün lojistik, personel, idari, stratejik görev ve yetkileri Ankara'daki Amerikan TUSLOG Karargâhından yönetilmektedir. Almanya'nın Wiesbaden şehrindeki TUSLOG Karargâhı ise Avrupa'daki öteki büyük bölgesel Amerikan hava kuvvetlerini yönetmektedir. Washington'dan düğmeye basıldığında Türkiye savaşta taraf ve ilk hedef olacaktır.

SÜLEYMAN'NAME

● **Hedefimiz her türk vatandaşının yüzünü güldürmektir.**

● Biz sandalyelerimize senet çıkarmış insanlar değiliz.

● **Bankalardaki para kimin? Halkın. Sen bir şey yapabileceğini göster, banka sana para verecektir. Ağacın gölgesinde oturursan banka sana kredi vermez.**

● Bu balkon çökmek üzeredir. Bu binayı yıkacağız. Yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin şanıyla şerefiyle mütenasip güzel bir hükümet konağı yapacağız.

● **Elimizde fırça, büyük bir tablo yapıyoruz. Onlar ise bu güzelim tablonun üstüne çıkarak tepiniyorlar. Tepinsinler... Tepinsinler... Tepinsinler...**

● Hizmetleri yumak gibi çoğaltarak sizlere getirmek, geceleri gündüz yapmak kararındayız.

● **Fukaralığı biz icad etmedik.**

● Yurdun her köşesinin umrana kavuşmasını hedef almış bir felsefenin insanı olarak, bir felsefenin hadimi olarak, bir felsefenin sadece hizmet elemanı olarak Erzurum'a elimizden gelen her türlü gayretlerinde yardımcı olacağız.

● **Biz gösterişin peşinde değiliz. Bir şeyin peşindeyiz. Şu memlekette bir taşın üstüne bir taş daha konsun.**

● Yurdu dolaşıp fukaralık ticareti yapanlar biraz dillerini tutsunlar. Zamanı gelince cevaplarını alacaklardır.

● **İstediğimiz gibi konuşmuyor, dilimizi onlar gibi kullanmıyoruz.**

● Çenelerini biraz daha tutsunlar, seçimlerde bir söylediklerine bin cevap alacaklardır.

● **Bir havari ruhu ile çalıştığımız takdirde başka hiçbir şeye lüzum yok!**

● Sizin karşınıza cenabı allah bizi daima açık alınla çıkarmayı nasip etsin.

● **Gazetelerde gördüğünüz, radyolarda dinlediğiniz başbakan da sizlerden biridir.**

● Bizim maksadımız sizi tedirgin etmek değil, memnun ve mesut etmektir. Bunun için buralara geliyor, bunun için aranıza giriyoruz.

● **Biz iyi işlerin insanlarıyız. Hayrın insanlarıyız. Kötü işlerin, şerrin insanları değiliz.**

● Tek dere diye bir meselemiz yoktur. Çabşın, bu derdi başımıza açmayın.

● **Türkiye'nin kalkınması köyün çeşmesinden geçer.**

● Aziz milletimizin sırtında tepeler aşırdığı kırat, bugün bizim gönlümüzde güzel yurdumuzun kalkınmasında sembolleşmiştir.

● **Fukarası bu kadar çok olan bir memlekette halka umut vermezsek hiçbir şey yapamayız.**

COŞKUN KIRCA
— Koçun boynuzu —

Koç-Kırat ikilisinin tertipleri

SÜLEYMAN İktidarı, Türkiye'yi erkenden seçim sathı mailine sokmayı başarmıştır. AP. içindeki çekişmeleri sindirmek ve 1969 seçimlerinde başarı sağlamak amacıyla, siyasi tansiyonu yüksek tutmaya çalışan Demirel ve çevresindekiler, bugün yoğun bir seçim propagandası yürütmektedirler.

Devlet olanaklarını son sınırına kadar zorlayıp kullanan Demirel ve AP bakanları, parlamentonun tatilde olduğu süre içinde arka arkaya çıktıkları gezilerde attıkları meydan nutuklarında, muhalefete yüklenmişlerdir. Bunun normal sonucu olarak, muhalefet saldırıları cevaplandırmış ve 1969 seçim kampanyası böylece erkenden açılmıştır. Tatil devresini seçim hazırlıkları içinde geçiren Süleyman İktidarı, şimdi de Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni 1969 seçimleri için kullanmaya çalışmaktadır.

2 Haziran seçimlerinin kesin sonuçlarına göre, son genel seçimlere oranla epeyce oy kaybına uğrayan iktidar, 1969'da ezici çoğunluk sağlamak için bir takım tertiplere başvuracaktır. Hafta başında çalışmalarına başlayacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne tatil süresi içinde 21 kanun tasarısı, 6 kanun teklifi ile sayısız soru ve gensoru önergeleri verilmiştir. İlk bakışta hükümetin parlamentoya sunduğu tasarılar, halk yararına görünmekte ise de, bunların 1969 seçimlerine kadar kanunlaşması mümkün değildir. Seçim Kanunun'da değişiklik yaparak Yüksek Seçim Kurulu'nu gereksiz duruma getirmeyi düşünen Süleyman İktidarı, Anayasa'nın gensorularla ilgili hükmünü kendi çıkarına göre yorumlayıp Millet Meclisi içtüzüğünü değiştirmeyi ilk anda gerçekleştirmeye çalışacaktır. Anayasanın, **«gensoruların verilişinden sonraki ilk birleşimde görüşülmesini»** öngören *89'uncu maddesini* işlemez duruma getirmeyi amaç edinen hazırlıklar tamamlanmıştır.

Millet Meclisi'nin modern Türk anayasasına uygun bir iç tüzüğe kavuşması her parlamenterin düşüncesidir. Bu görüşle bundan üç yıl önce CHP saflarında iken çalışmalara başlayan Coşkun Kırca, 1927 yılında *Belçika Parlamentosunda* uygulanan içtüzüğü Türkiye'ye uygulamayı plânlamış ve tasarısını bu espri içinde hazırlamıştır. Güven Partisi'nin önemli kişilerinden biri olduktan sonra, görüşlerinde de değişiklik kaydedilen Kırca, içtüzük çalışmalarını AP Erzurum Milletvekili ve Anayasa Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Yıldırım ile birleştirmiştir.

Anayasa'nın ruhuna ve metnine sadık kalarak hazırlandığı iddia edilen **«Kırca-Yıldırım Tasarısı»**, gensoru müessesesini işlemez duruma getirmekte, Millet Meclisi oturumlarını yöneten başkanları yetkilerle donatmaktadır. Tasarı yürürlüğe girdikten sonra, başkan oylamaya başvurmadan konuşmaları sınırlandırabilecek, istediği önergeleri okutacak, istemediklerini okutmayacaktır. Tasarının gerekçesinde, gensoru önergelerinin Millet Meclisi'nin çalışmalarını engelleyerek kanunların çıkmasını geciktirdiği öne sürülmekte, fakat denetimi güçlendirecek hiçbir yeni şey getirmemektedir. Adalet Partisi - Güven Partisi işbirliği sonucu ortaya çıkan yeni İçtüzük Tasarısı'nın, parlamentoda çetin tartışmalara yol açacağı muhakkaktır. Hattâ bir noktada, bu içtüzüğün seçimlere kadar parlamentodan geçirilmesi dahi mümkün görülmemektedir. Geçse dahi, yeni içtüzük Anayasa'nın 89'uncu maddesine aykırı olduğu için Anayasa Mahkemesi tarafından yüzde yüz geri çevrilecektir. Bilindiği gibi, çeşitli konularda AP iktidarına hukuk danışmanlığı ve hattâ bir noktada akıl hocalığı yapan Kırca ve Paksüt'ün ortaya attıkları tüm konular, Anayasa Mahkemesince reddedilmiştir. Bu bakımdan, Kırca'nın teklifi AP iktidarını derin derin düşündürmekte ve yeni bir Anayasa Mahkemesi yenilgisinin çıkar ve zararları ince ince hesaplanmaktadır.

2 Haziran seçimlerinde oyların yüzde 46,54'ünü alan Adalet Partisi, son genel seçimlere göre gerilemiştir. Bu gerilemeyi, bağımsız belediye başkanlarına bağlayan Süleyman İktidarı, 1969 seçimlerinde bir koalisyon *mecburiyeti ile karşı* karşıya kalma endişesinden kurtulamamaktadır. Geçimin güçleşmesi, tutarsız vaadlerin gerçekleşmemesi, iş yerine lâfla devlet yönetimine gidilmesi, irticaa taviz verilmesi, Amerika'ya bağlılık dozunun artması, dünya üzerinde dolaşan savaş bulutlarının getireceği bir Üçüncü Dünya Savaşı'nın bağlı *bulunduğumuz antlaşmalar* gereği Türkiye'yi ilk anda yok olma tehlikesi ile karşı karşıya getireceği gerçeğinin halk tarafından öğrenilmesi, halkın iki kampa ayrılmasına yol açan davranışlarda bulunulması, 1969 seçimlerinde Süleyman İktidarı'nın oylarının azalacağını gösterir belirtilerdir. 1969'dan sonraki dönemde, Türkiye'yi baskı altına alacak ekonomik buhran ve gittikçe artan dış borç yükünün getireceği mal darlığı, AP'nin iktidarı tek başına alması olanaklarını ortadan kaldıracaktır.

Bu gerçekler Demirel tarafından da gayet iyi bilindiği için, parlamento'nun dikensiz bir gül bahçesi haline getirilmesi ilk hedef olarak seçilmiştir. Önce içtüzük'te yapılacak değişikliklerle, muhalefetin denetim olanakları yok edilecek, daha sonra yeni seçim kanunu ile muhalefet partileri güçsüz duruma getirilecektir. Eğer Demirel'in hesapları Anayasa Mahkemesinden dönmeyecek olursa, *1969 seçimlerinden sonra* Menderes'in özlemini çektiği düşüncelerin uygulanmasına sıra gelecektir. Şimdilik, Anayasada yapılması istenilen değişiklik, 1969 sonrasına bırakılmıştır. Fakat, eski DP'lilerin ve AP içindeki sağcı takımın desteğiyle tekrar genel başkanlığı alacağa benzeyen Demirel, elbette imzaladığı çekleri ödeyecektir. Çekleri ödemeye yanaşmadığı takdirde ise, Demirel'i devirmek, eski DP'liler ve AP'nin sağ kanadı için hiç de güç olmayacaktır. Çünkü, 1969 seçimlerinden sonra, parlamentoya gelecek AP takımı bugünkü takımdan çok daha başka yapıda olacaktır. Geleceklerin içinde sağcıların ve eski DP'lilerin sayılarının bir hayli kabarık olacağını söylemek için kahin olmaya hiç de lüzum yoktur. Genel Merkeze ve teşkilâta **«Turgut, Bilgiç ve Bozbeyli»** üçlüsünün hakim olması, elbette Masonların ve Yeminlilerin safdışı edilmeleri sonucunu getirecektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1969 seçimlerine kadar aralıksız 2-2,5 aydan fazla çalışacağını ummak hayaldir. Parlamento, önce başkanlık seçimi işi ile uğraşacak ve bunu kısa bir aradan sonra bütçe görüşmeleri izleyecektir. Bütçe'den sonra, içtüzük ve seçim kanunu değişikliklerini geçirme teşebbüsleri karşısında, elbette muhalefet cephe alacaktır. Bu çatışma arasında **«Süleyman İktidarı»**nın seçim yatırımı amacıyla hazırladığı tasarıları parlamentodan geçirmesi pek kolay olmayacaktır. Seçimlere üç ay kala milletvekilleri seçim bölgelerine dağılacak ve parlamento çalışmaları duracaktır. Bu durumda Demirel'in yapacağı, her fırsatta muhalefeti halka şikâyet etmek olacaktır. Fakat, Mahalli Seçimler için yürütülen propaganda kampanyası sırasında uygulanan bu taktik tutmamıştır. Tutmadığının en belirli delili de, seçim sonuçlarıdır..

Seçim sathı mailinde **«Süleyman İktidarı»**nı bekleyen sorunlar yalnız bunlar değildir. Vaadlere rağmen Üniversite *reformu gerçekleştirilmemiştir.* Üniversite gençliği Kasım ayında iktidara vaadlerini haklı olarak hatırlatacaktır. Bu arada, Genelkurmay Başkanı Tural'ın görev süresinin uzatılması sorunu, Mart ayından önce ortaya çıkacak ve eğer Demirel Çankaya'nın tavsiyelerine uymayacak olursa, bir takım güçleri de karşısına almış olacaktır.

Göz göre göre

Yaşar Kemal

Göz göre göre Türkiye kötü durumlara, iflah olmaz durumlara doğru götürülüyor. Hem de çok planlı bir şekilde. İktidar yüzde yüz komprador burjuvasının borusunu öttürüyor. Bütün gerçekleri ters yüz etmek en geçerli bir politika haline geldi. Kim gerçekleri en iyi bir şekilde yalanla dolanla örtebilirse en iyi politikacı da o, en iyi adam da, en muteber kişi de o.. Yalan, sömürü hükmünü uzun bir süre yürütsün diye, bu memleketin dibi oyuluyor. Besleme gazeteler, besleme din adamları kompra*dor kâfirinin emrinde. Elli bin caminin bir*çoğunda din adamı kılığı altında sömürgeci ajanları Türkiyenin kişiliğini, direnme gücünü her gün her gün yıkma, yozlaştırma çabasında.. Bütün bu yalan dolan, kandırmaca içinde Türkiye iştah açıcı bir talan sofrası.. Mantar gibi milyonerler doğuyor. Tefeciler, toprak ağaları, derebeyler, softalar, kompradorlar hepsi bir araya gelmişler, insafsızca Türkiyeyi soyup soğana çeviriyorlar. Bir yağma ki, görülmüş değil.. Bu talanda yağmada da asıl yok edilen, ga*yet* bilinçli olaraktan yok edilen, Türkiyenin kişiliği, kültürü, toprağı...

Demokrasi dedikleri artık bir oyuncak.. Bu korkunç talanın bir paravanası.. Demokrasi namına Türk halkını aldattıkları gibi dünyanın da gözlerini boyuyorlar. İspanya'nın yıllanmış faşistinin bile toplatmadığı, yasaklatmadığı kitapları Türkiye'nin Morisson biçimi demokrasisi yasaklıyor. Sonra da gerine gerine bu iki yüzlü komprador diktasının adına demokrasi diyorlar.

Gece sabaha karşı bazı polisler bir Üniversitenin yatakhanesine giriyor, kan uykularındaki delikanlıları dayaktan geçiriyor, ortalık ana baba günü, ortalık kan revan.. Sonra bu polisler bir delikanlıyı öldürüyorlar. Delikanlı Vedatın katilleri ellerini kollarını sallaya sallaya, Türkiye'deki adalet duygusunun üstüne basa basa, çiğneye çiğneye ortalıkta dolaşıyor, basacak yeni Üniversite, öldürecek yeni Vedatlar arıyorlar.. Bu cinayetin karşısında Üniversiteler susuyor, basın susuyor, aydınlar susuyor, sendikalar, partiler, yazarlar susuyorlar. Herkes sus pus... Bu Polisler, Üniversite bastıkları, kan uykularında delikanlıları döğdükleri *yetmiyormuş gibi bir de onları tevkif ettiri*yorlar. Pijamalarla yargıç karşısına çıkarılan, yara içindeki gençlerin kanlı bedenleri hiç gözümün önünden gitmiyor, bir millet vicdanının somut örnekleriydi bu bedenler.. Bütün bu demokrasi adına yapılanlar en korkunç bir diktatörlükte bile olmayacak gayri insani davranışlardır. Bir milletin adalet duygusunun böylesine çiğnenmesi, açık açık, meydan okurcasına çiğnenmesi görülmüş değildir. Bir milletin tarihine, sanatına, bütün kutsal değerlere meydan oku*ma, bütün kutsal saydığı değerleri çiğne*medir bu...

Bir bölük insan camilerde, gazetelerde, kürsülerde durmadan, bağımsızlık dedikleri şey bir yalandır, küçük milletler himayesiz yaşayamazlar, komünistler bizi Amerika'dan ayırıp Rusya'nın emrine sokmak için bu bağımsızlık sözünü uydurmuşlardır; diye bas bas bağırıyorlar... Bunu da bilinçli olarak, bir miletin bağımsızlık, insanlık duygusunu, kişiliğini yoketmek için hayasızca her gün, her gün tekrarlıyorlar. Bunun da adı özgürlük.. Buna da demokrasi diyorlar. Vay, yerin dibine batsın böyle demokrasi...

Bütün bu imha hareketinin karşısında, gerçekten büyük güç olan Türk diri güçleri ne yapıyorlar? Susuyorlar. Cinayetlerin, haksızlıkların, yozlaşmaların karşısında Türk diri güçleri ellerini kollarını bağlamışlar susuyorlar. Osmanağa Camisinde bir cenazeye giden yaşlı Kubalı ayağa kalkıp bağırıyor da bizim ilericilerimiz, diri güçlerimiz azıcık parmaklarını kıpırdatıyorlar.

Türkiye bilinçli olarak her yönüyle ölüme götürülüyor. Bu bilimsel bir gerçektir. Komprador ekonomisi bir milletin kan damarlarını usul usul kesme, kurutma ekonomisidir. Yurdun bütün yeraltı, yer üstü servetlerinin kompradorlarca, onların eliyle de dış sömürücülerce yağmalanmasıdır. Komprador ekonomisi yalnız ve yalnız bir sağma, hiç bir değer yaratmama ekonomisidir. Böyle bir düzen her yönüyle bir milleti öldürür, yok eder, haritadan siler. Bundan kurtulmanın on tane yolu yoktur. Bir tektir. O da sosyalist düzene geçmektir.

DEVRiMCi GENÇLER 70 GÜN SONRA HÜRRiYETE KAVUŞTU

Yetmiş gün sonra hürriyetine kavuşan FKF İstanbul Sekreteri Veysi Sarısözen

— Bizi yetmiş gündür içerde tuttular.

— Önce otuz kişiydik. Sonra bir kısmımızı serbest bıraktılar. Sonra bir kısmını daha, sonra bir kısmını daha. Deniz Gezmiş ve Rıfat Akkaya'nın çıkarılmasından sonra, en son üç kişi kaldık. Veysi, ben, bir de Vahdet. Vahdet işçi...

— Neden bizi tuttular da, diğerlerini erken bıraktılar, pek anlamadık.

— Onları da uzun tutup bizi bırakabilirlerdi.

— Daha sorgudayız, mahkeme açılmadı.

— Olaylar neden mi oldu? [illegible] Amerika'ya ve onun Akdenizdeki filosuna karşıyız. Demirel ise değil...

Veysi Sarısözen ve Jak Menaşe ile konuşuyordum. 17 Temmuz sabahı Teknik Üniversite Yurduna yapılan saldırıdan bu yana hapisteydiler. Ve çıkalı birkaç saat olmuştu.

— Bu Demirel grubu bir şeyi şaşırmış, yapılan hareketleri kendilerine karşı görüyorlar. Hareket Amerika'ya karşı. Hem de yasal bir çizgide gelişiyor. Demirel kalkıyor, illa de hareket benim iktidarıma karşıdır diye tutturuyor..

— Son basın toplantısında da belirtti. Anti-Amerikan hareketler ona karşıymış. Aslında emperyalistlerle işbirlikçilerine karşı hareket biz gençlerin yaptığı. Demirel'in üstlenmesi kendi yapısını ortaya koyuyor.

— 17 Temmuz sabahı olay nasıl oldu?.

— Ben, biraz geç gitmiştim Teknik Üniversite'ye. Polisler Opera Oteli'nin önüne yerleşmişlerdi. Arkadaşlar da bahçedelerdi. Polis hasım gibiydi karşıda.

— Belki de bütün toplum polisi yığılmıştı otelin önüne.

— Burada bir yanlışlığın bilinmesi gerekli. Bu olaylarda iktidarın polise verdiği görev yasa dışı hareketleri engellemek olmamıştır. Anti-Amerikan direnişlerde çoğu iktidarın dünya görüşüne göre davranmayı ana görev saymıştır. Hal böyle olunca bunların görevi direnen gençlerin karşısına dikilmek olmuştur.

— Devletin emniyet kuvveti iken bazıları iktidarın görüşünü benimseyerek taraflı bir duruma düşmektedir. Bu nedenden suç işlenip işlenmemesi önemsiz bir hale geliyor. Polis saldırgan bile oluyor. Polisten istenen devletin emniyet kuvveti olmasıdır, iktidarın değil?

— İşte bu sebepten Anti-Amerikan direnişin merkezlerinden biri olan İstanbul Teknik Üniversitesinin etrafı bir suç işlenmeden polisler tarafından o gece sarılmıştı.

— Nitekim bizlerin hareketlerinde polise karşı mukavemet varsa, bunun tek sebebi, Amerikan emperyalizmi karşısında adeta iki ayrı tarafta yer almamızdan.

— Biz, polisle ayrı takımları tutan hasım taraftarlar durumuna geldik.

— Eğer suç işlenmişse - ki, buna Türk Adliyesi karar verecektir - devletin emniyet kuvvetine değil, iktidarın polisine karşı olacaktır.

— Daha basit örneğiyle: Daha kıdemli, daha az maaşlı karakol polisleri, meselâ Beşiktaş Emniyet Âmirliğindekiler bize teşekkür edeceğimiz şekilde muamele ettiler. Yani devlet polisi görevlerini yaptılar.

— Polisin hiçbir mahkeme kararı olmadan üniversite özerkliğini hiçe sayarak ve çığlıklar atarak yaptıkları baskını hiçbir emniyet âmiri üstlenmemiştir. Polislerin kızarak, sinirle hücum emrini kendi kendilerine aldıkları iddia edilmiştr.

— Bu ise biraz önceki iddiamızı doğrular. Polis bu çığlıklı saldırısında devletin polisi olamazdı. Başka bir şeydi. Ama mutlaka bu şaşkınlar ve emir dinlemezler, devletin meşru polisi değillerdi.

— Peki, Vedat nasıl öldü?

— Bilmiyorum. Başka biri yada bizler ölebilirdik.

— Hem o cop denilen şey, hınçla vurulunca insanı öldürür. Tedbir alınmalı.

— Bin beşyüz polis filân vardı. Yurda kadar olan bahçe yolu baştan aşağı beyaz şapkalarla doldu hücumda.

— Sonra adamlar tuttuklarını döve döve götürdüler.

— Beni, Talebe Birliği odasındaki asma kattan iki buçuk metre aşağıdaki taş zemine attılar.

— Dövüle dövüle arabalara dolunca gülelim mi, ağlayalım mı şaşırdık. Çok komik bir haldeydik. Birinin ayağında pijama, sırtında atlet. Öbürünün üstü çırılçıplak. Bir diğeri ağlamakta. Bir başkası şaşırmış, durmadan soru soruyor. Tamamen bir kaos...

VEYSİ SARISÖZEN VE JAK MENAŞE
— Hapisten çıktıktan sonra ANT'a izlenimlerini anlatıyorlar —

— Beşiktaş karakolunda işin daha komik bir yanı ortaya çıktı. Tutup getirilen arkadaşlardan yarıya yakını Amerika-[illegible] filan karşı olmadıklarını anla[illegible] biz[illegible] Tabii de[illegible] getirildikle[illegible]ini de bilmiyorlardı. İçimizde «[illegible]» [illegible] diye alay alanlar bile

Toplum polisleri bu saldırıda da hınçlarını alamamışlar. Gelip gelip küfürlerini sürdürmüşler. Sonra polislerin beylik şakaları başlamış. **«Bak uçak geçti, İnönü ve Aybar babalarınız sizi kurtarmağa geliyorlar.»** Pencereye yanaşıp tükürmeler. Sonra yine takılma **«Çetin Altan ağabeyiniz yarın bir yazı yazar, tamam. Aman İlhan ağabeyinize de haber salın.» «Hey gözlük, sen tavşan eti yer misin?»** Karakol polisleri araya girerek bu konuşmaları önlemişler.

— 24 saatten fazla tutulamaz diye bir lâf var ya, inanma. Bizi tam otuzaltı saat tuttular.

— Nerede?.

— Önce karakolda, sonra adliyenin alt katında. Sorguya çıktığımızda otuzaltı saat olmuştu.

— Aslında hapishanede öğrendiğimize göre, bu sorgu işinin emniyette yirmi gün sürdüğü bile olurmuş. Tabii arayanın soranın olmazsa..

— Şimdi durum nedir?.

— Şimdi biz, üç-dört fiili işlemekten sanığız. Tanıklarımız da bir çok polis. Biz, söylenene göre 1500 polisten bir kısmını dövmüşüz. Arabalarını taşlamışız. Toplu izrarda bulunmuşuz yani. Ve polislerin hürriyetlerini tahdit etmişiz. Daha bazı işler de yapmışız... Bunlar için sorgu bitti. Muhakeme safhasında mesele.

— Peki Vedat Demircioğlu'nun sanıkları neredeler?.

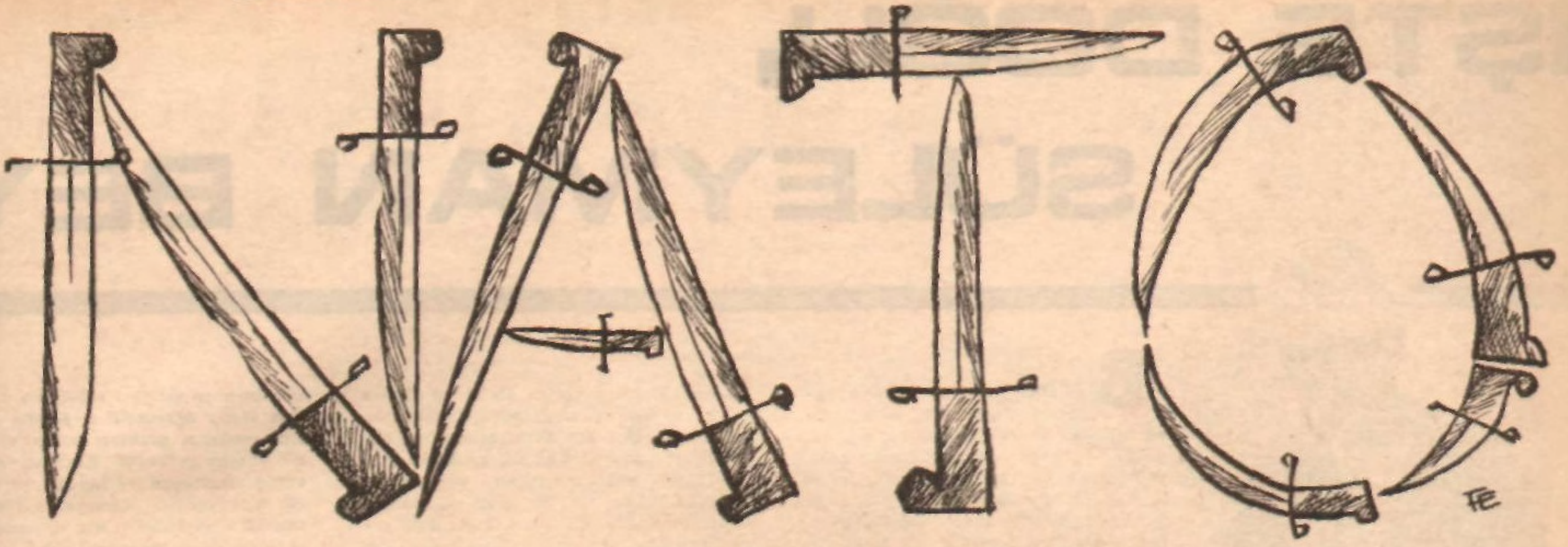
— O belli değilmiş daha. Muhakeme açılmadı herhalde. Kendisi kaçayım derken damdan atlamış da ölmüş, diyorlar. Polisin suçu yokmuş (!)

KOMiK-i DEViR

Marmaris'te Hasan diye bolahenk bir genç vardı; bilmem orda mıdır hâlâ.. İftar vakti, irili ufaklı bir alay velet topun başına toplaşırdı, iskele meydanında. Ve menkeş bekçi, minarelerin ışıkları yandıktan bir hayli sonra, cıgarasıyla topu ateşleyip gümletince, bir sevinç haykırışıdır kopardı çocuklardan. Tam o sırada Hasan bisikletiyle görünürdü uzaktan. **Hasan ağ'bey geliyor,** çığlıkları arasında bir seyirdir başlardı. Hasan ardındaki sepeti sebzevatla dolu bisikletini duvara dayar, setin üstüne çıkıp, **Kahkahalar atılırken evinizden, bendim geçen, ey sevgili, volöspitle denizden,** diye başlardı nutka. İlkin tohuma kaçmış hıyarlarla cılkı çıkmış domatesleri satarak memleketi kalkındırma aşkiyle yanmasına rağmen, halkın anlayışsızlığı yüzünden gayretlerinin nasıl köstekləndiğiin acı acı anlatır, ve lâfı iyice kızıştırdıktan sonra, gençliğe hitabının en firaklı yerine geçerdi. **«Çocuklar, yarının gençleri, öbür günün morukları, size sesleniyorum, memleketin bugünkü haline bakıp, ağlayalım, ağlayalım!** diye uluyup höngürdümiye girişirdi. Çocuklar da, onlan birlikte yalancıktan ağlamaya koyulurlardı. Derken Hasan eliyle susturur onları, **«Ama memleketin geleceğine bakıp hep beraber gülelim, çocuklar, gülelim!** diye ünleyince, kahkahadan kırılırdı ortalık. Analar, **bu domuz Hasan çocukları donuna işetiyor,** diye söylenir dururlardı...

Demirel'in son Doğu gezisi üstüne çıkan gazete haberlerini okudukça, Hasan'ı hatırladım hep.. Bununla, tabii, Hasan'ın güldürücülükte Demirel'in kâbına varabileceğini söylemek istemiyorum. Nihayet Hasan bir kenar - köşe çocuğu, taşralı bir sanatçı, bir kasaba hünerbazı; öbürüyse anlı şanlı bir Komik-i Şehir, ondan da ileri, bir Komik-i Devir., Ne var ki, herşeyde olduğu gibi, bu işte de ortam çok önemli... Baksanıza, Demirel bile **onca** ustalığına, kabiliyetine ve onca gayretine rağmen, bir türlü güldüremiyor Doğuluları... **Yüzünüzü güldüreceğim sizin,** diye yırtınıyor, ama nafile... **Sen bir şey yapabileceğini göster, banka sana para verecektir. Ağacın gölgesinde oturursan, banka sana kredi vermez,** diye şahâne bir nükte yapıyor ve ağaçların üstündeki bütün kargalar güle güle ölüyor da, Doğulular oralı bile değil, suratlarından düşen bin parça, bakıyorlar öyle Demirel'in suratına.. Erzurum'da çıkıyor bu büyük sanatçı, **«Bu durumda tezekten kurtulma mücadelemizde, yeni yollar aramaya, yeni ayak yolları bulmaya mecburuz,»** deyip temeli atılan Biriket fabrikasının harcına bir tezek resmi gömüyor da, Doğulu kardaşlarımızın yüzünde en ufak bir gülümseme bile belirmiyor... Üzücü bir şey, ama böyle işte, n'apacaksın!.. Adamcağız Kars'ta, ünlü tulûatçılardan Kurban Hüsep gibi alnına kurban kanı sürüp, asırlık hükümet konağının çökmek üzre olan balkonuna çıkıyor ve harika bir rol kesiyor, **Bir kapıdan binlerce kişi aynı anda geçmeye kalkarsa, herkes birbirini ezer. Ama sırayla geçilirse, herkes içeri girer, işte buna plan denir. Ama planda nereye ne yapılacağı yazılmaz... Biz, mâmur ve müreffeh Türkiye'nin güzel bir tablosunu yapmağa çalışıyoruz. Onlar ise, bu güzelim tablonun üzerine çıkarak tepiniyorlar. Tepinsinler... Tepinsinler... Tepinsinler...** diye tepinmeye başlayınca çürük balkon gıcırdıyor, sallanıyor, çöktü çökecek, güç alıyorlar Demirel'i içeri... Hazret, sanat uğruna, Doğuluları güldürme uğruna hayatını tehlikeye atıyor yahu, şaka değil!.. Tanrı'nın inayetiyle kazasız belâsız atlattı bu seferki geziyi... Ama böyle kırk yılın başında bir yetişen dâhinin lâtifeden, mizahtan zerre anlamayan ücralarda zayan-ı zebil olmasına gönlümüz razı olmuyor... Gerçi Demirel ANT'ı okumaz, ama bu dergiyi görevleri icabı hatmeden savcılarla polisten dileriz, şu yakarışımızı nakletsinler kendilerine : **N'olur gitmesin bir daha Doğu'ya, temaşâ sanatı adına niyaz ederiz kendisinden, Doğuluları güldüreceğim diye boşuna helâk olmasın... Onun bir kusuru yok çünki, suç onda değil... Doğulular bilmiyorlar, öğrenmemişler gülmesini...**

Can YÜCEL

GENÇLİĞİN POLİTİK GÖREVİ

Ali Faik CİHAN

GENÇLİK, ne bir sosyal sınıf, ne de bir sosyal tabakadır. Her genç, içinde bulunduğu sosyal sınıfın özelliklerini yansıtır. Genç, yaşlılara oranla belki daha atak, daha cesur, daha saftır. Ama hiçbir zaman bağımsız ve mutlaka ilerici değildir. Bu bakımdan «Tek güvencemiz gençliktir, cumhuriyet gençliğe emanettir.» gibi yargılar ciddî bir anlam taşımazlar. Bu gibi yargılar -olsa olsa- gençleri coşturmak, onları okşamak amacını güden söz fantazileridir.

Öyleyse, bugün, sorunlarından söz edilen «gençlik»ten neyi anlamak gerekir?

Gençlik deyiminden, işçi sınıfı ile onun doğal bağlaşıklarının (tabiî müttefiklerinin) öğrenim çağında olan kişileri anlaşılmalıdır. Bu da «sosyalist gençlik» adı altında özetlenebilir. Gerçekten bugün sorunları olan gençlik, sosyalist gençliktir.

Gerçi bu kesin yargı karşısında kimi itirazlar akla gelebilir. Burjuva sınıfından gelen gençlerin sosyalist olma yetenekleri olup olmadığı ve işçi sınıfı ile onun doğal bağlaşıklarından gelen gençlerin gerici örgütlerde yer almalarının nedenleri sorulabilir, yada sosyalist gençlikle birlikte bir de kapitalist gençlik sorunlarının var olup olmadığı tartışılabilir. Ancak, gençliğin, sosyalist gençlikten ibaret olduğu hakkındaki kesin yargıyı doğrulayan birçok neden vardır.

İŞÇİ sınıfı, çağımızın tarihsel görevini yerine getirmeye aday tek sosyal sınıftır. Gelecek için söyleyecek sözü, yapacak işleri vardır. Devrimcilik bu sınıfın karakteristik özelliğidir. Gelecek dünyanın müjdelerini taşıyan sorunlara sahiptir. Oysa, tarihsel misyonunu tamamlamış burjuvazi ile feodal sınıfların -geleceğe dönük- görevleri ile birlikte sorunları da kalmamıştır. Bu gibi yok olmaya aday sınıfların tek görevleri, devrimci sınıfların önüne engeller koyarak ve onların devrim yönünü saptırarak eski düzenlerin ömrünü uzatmaktan ibarettir. Bu gibi, yapıları gerici sınıflardan, aynı yapıda gençliğin çıkacağı ve böyle bir gençliğin çağımızda geçerli -devrimci- bir sorunu olamayacağı açıktır.

Eğer bugün kuralın ayrıcaları göze batıyorsa, yada ayrıcalar kurala oranla daha da ağır basıyorsa, bundan gençliğin sınıf yapıları ile ilgisi bulunmadığı sonucu çıkmaz. Eğer bugün işçi sınıfından gelen gençler, gerici örgütlerde de yer alıyorsa ve eğer devrimci örgütlerde işçi sınıfından gelen gençler yerine burjuva sınıfından gelenler çoğunluğu teşkil ediyorsa, bunun nedeni -işçi sınıfından gelenler bakımından- sınıf körlüğü ve bilinç yoksunluğudur.

EĞİTİM ve öğretimin sınıfçı karakterinden ötürü, genç kuşağın asıl faal kesiminin burjuva sınıfından geldiği açık bir gerçektir. Bununla birlikte, gerici sınıfların doğal üyesi bulunan bir gencin, çağdaş bilimin kanıtlarına bakarak gelecek dünyanın gerçeklerini görmesi ve böylece ilerici sınıfların ideolojisini benimseyerek sosyalist gençlik saflarında yer alması, şaşılacak bir olay değil, normal bir olaydır. Bu bakımdan sosyalist gençlik, ilerici sınıflar safına katılan gençlerin tümüdür.

Çağımız gençliğinin belirleyici özelliği, belli sorunlara sahip bulunmasıdır. Acaba gençlik için başlıca sorun nedir? Başka deyimle, çeşitli sorunlara çözüm getirmek niteliği taşıyan ana sorun hangisidir? Tüm sorunların odak noktası sayılan böyle bir ana sorun var mıdır? Bu soruların karşılığı, gençliğin temel amacını belirleyecektir.

AMAÇLARINI sorun gençlere.. Her birinden bir başka karşılık alacaksınız. Kimisi Anayasayı korumak diyecektir, kimisi emperyalizmle mücadele, kimisi toprak reformu, kimisi sosyal adalet, kimisi petrol, kimisi gericilikle savaş.. Ve kimisi günlük işleri dışında bir uğraş'ı olmadığını söyleyecek, kimisi belli bir amaç belirtmeyi gereksiz bulacaktır. Zaten gençliğin bugüne değin olaylar karşısında takındığı tavır ve gösterdiği davranışlar, bu görüş ve anlayış karmaşıklığını en açık biçimde yansıtmaktadır. Bunun nedeni, gençliğin, kapsamı ve içeriği belli bir teoriye dayanmaması, belli bir teoriye sahip olmamasıdır. Bu noksanlık gençliği yönsüz bırakmıştır.

GENÇLİĞİN, değiştirilmesi uğrunda mücadele ettiği ters tutumların tek bir nedeni vardır. Bu tek neden, burjuva sınıfının istemlerini karşılamaya elverişli bir yapıda kurulmuş bulunan ve emekçi sınıfının çıkarlarına aykırı işleyen iktidarların varlığıdır.

Böylece, çeşitli görünümdeki ters tutumlar, kötü gidişlerle bilim dışı uygulamalar tek nedene indirgenmiş olmakta, öbür yandan, emekçi sınıfının yararına işleyen bir iktidarın getirilmesinde özetini bulan çözüm yolu da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten çözüm yolu politiktir. Bunun da anlamı, emekçi halk çoğunluğunun demokratik gücünü iktidarda duyurmasıdır.

Görülüyor ki, gençlik için birinci amaç, ne tek başına emperyalizmle mücadele, ne tek başına Anayasa'yı korumak, ne petrol, ne maden, ne de gericilikle savaştır. Çünkü bunlar başlıbaşına ve bağımsız sorunlar olmayıp, burjuva iktidarlarının varlığından gelen zorunlu, kaçınılmaz sonuçlardır. Sorunlara çözüm getirmek isteyen gençlik, mücadelesinin temel amacını bilmek zorundadır. Bu amaç, EMEKÇİ SINIFININ İKTİDARIDIR.

Böylece gençlik, özü, EMEKÇİ SINIFINI İKTİDARA HAZIRLAMAK olan son derece önemli ve devrimci bir görev yüklenmiş bulunmaktadır.

SOSYALİZMİ amaç tutan strateji, işçi sınıfı ve onun partisinin stratejisidir. İşçi sınıfı ve onun partisi için iktidar mücadelesi, daha yakın bir amaç, sosyalist düzeni gerçekleştirmenin sadece bir vasıtasıdır. Bu bakımdan gençlik için strateji sayılan genel bir yöntem, işçi sınıfı ve onun partisi için taktik alanına giren bir konu olur.

—«Gençlik İçin Strateji ve Taktik» isimli kitabından —

İŞTE DOĞU, SÜLEYMAN BEY

22 çocuklu işçi

Değirmende saçlarını ağartan ihtiyar ve 22 çocuklu baraj işçisi!

Röportaj: Metin GÜR

BÜYÜK büyük taşlarla yapılmış, yağmur döve döve yosun tutmuş, damının bazı çukur yerlerine, biraz önce yağan yağmurdan su toplanmış, duvarları 80'lik beli bükülmüş insanınki gibi önüne iyicene eğilmişti. Etrafı küçük küçük dağlarla ve bunları süsleyen, balta yiye yiye nerdeyse tükenmeye yüztutmuş cılız meşelerle çevriliydi. Büyük bir kanatlı kapı ve işte burası çevre köylerle arası en fazla birbuçuk iki saat olan bir köy un değirmeniydi. Su ile çalıştığı için duvarlarından su sızmaları olmuş ve bu-yüzden de hezanları yer yer çürüyerek çatlamıştı.

Karşımda, yüzleri ve saçları bembeyaz olmuş, kirpiklerinin üzerine konan un tozu gözlerini kapıyacak duruma gelmiş ve iç çamaşırıyla dış çamaşırının rengini ayırmak mümkün olmıyan değirmenci Hüseyin Dayı vardı. Yüzüme baktı baktı ve tozlu elini uzatarak **«Hoş geldin oğul»** dedi. İnsan, eski bir tanıdığını gördüğü zaman çok sevinir, çok mutlu olmaz mıydı? Ama ben maalesef olamadım, olmama da imkân yoktu. Çünkü her gördüğümü çok değişik görüyor ve kaybetmediği bir canları olduğuna şahit oluyordum. İnsanları eriten sefalet, kemikleri bile eğesiyle törpüleyerek tanınamıyacak şekle sokuyor ve **«acaba şu falanca adam mıydı? değil miydi?»** diye zihinde şüpheler uyandırıyordu. Hep iskelet... Hep kabuğu soyulmuş ağaçlar gibi bir dal iskeletti. İşte değirmenci Hüseyin Dayı da bunlardan biriydi. O da aynı geminin yolcularındandı.

Konuşuyorduk:

«— Nasılsın Hüseyin Dayı?»

«— Nasıl olam oğul, Allahın günü ölip ölip dirilim.»

«— Değirmencilikten senede kaç teneke ekin alıyorsun?»

«— 20 teneke, o da bunu mal sahibi çok göriy, bizim acımızdan ölmemizi istiy.»

«— Bu 20 tenekeyle yiyeceğini çıkarabiliyor musun?»

«— İmkân var mı oğul, iki uşağ, iki de biz 4 gişi, 20 teneke buğdayla hiç idare edebilir mi? Oğlanın birisi 14 yaşına girdi, bize şimdi yardım ediy. Irgatlığa gönderdim. 10 lira yevmiye aliy, onu biriktirip buğday arpa ne bulursak alip yeyük.»

«— Çocuğu okula göndermiyor musun?»

«— Gönderemiyorum, gudretim yoğ yoğ defter galem almaya. Hem de oğlan dedüğüm gibi ırgatlığa, yani zerzavat çapalamaya gidip kendi boğazını hiç değülse çığariy.»

«— Gece köyde mi yatıyorsun, yoksa burada mı?»

«— Köye gidemim. Gözüm kesmiy şu gördüğün yokuşu çıkmağa. Ancağ bayramlarda giderim. Bir de gışın biriki ayını köyde geçiririm. Yattığım yer de işte şurası. Sabaha gadar dişlerimi birbirine vura vura yuğli girmez gözüme. Kalkarım ki yorganın üstü su gibi olmuş.»

«— Köye gidip gelemediğine göre burada sabah akşam ne yiyorsun?»

«— Pağaç çekerim. Değirmenin arkasında iki kök acı biberim var onu közde kızartıp yerim. Daha ne diyem işte, ne bulursam garnımı doyururum. Bazı gün de bizim avrat evde pilav büğürdüğü zaman bana da getürür.»

Pağaç, nohut unundan yapılan bir nevi ekmektir. Su ile iyice yoğrulduktan sonra, büyük yassı taşlardan yapılmış ocaklara yapıştırılarak pişirilir. Pağaç susuz yerde yenmez. Çünkü boğazı sık sık tıkar.

Bu arada değirmenin kapısından içeriye iki merkep yüklü vaziyette girdi. Belli ki değirmene müşteri gelmişti. İri kıyım olan yüklerin sahibi selâm verdikten hemen sonra yükleri yıkmaya koyuldu. Bunu gören Hüseyin Dayı değirmenci olarak tabiî duramazdı. Kalktı yüklerin birini yıkmak için merkebin birine yanaşarak sicimleri sökmeye başladı. Yükler yere yıkılınca Hüseyin Dayı'nın işi daha da ağırlaşmıştı. Yani, yerdeki buğday dolu çuvalları, 5 - 6 metre ileride olan değirmenin teknesinin yanına götürmesi lâzımdı. **«Gel oğul gel de şu tayları şuraya gadar götürek. Yoğsa ben bunu yerinden gunşadamam»** diyordu. Tayın bir ucundan o, bir ucundan ben tutup götürürken Hüseyin Dayı'nın ayakları dolaşıyor, sesinde değişiklik oluyor ve ince ince inliyordu. Gurtlanmış ağaçlar gibi içi dışı bomboş olduğu anlaşılan Hüseyin Dayı'yı biraz hızlı rüzgar esse alır bir tarafa gazel niyetine yamardı.

«— Hasta mısın Hüseyin Dayı, niye böyle hep derinden derinden nefes alıp inliyorsun?»

«— Hastayım oğul hasta... Hem de hayatım hep böyle hastalığla geçti.»

«— Doktora gitmedin mi, gittin ise ne dediler?»

«— Gitmez olur miyim hiç, ta... Angaralara gadar gittim. Amma doğtorlar bana bağmadan keseme bağtılar. Boş görünce (Midende yara var, köyüne git, boğazına iyi bağ, sağalmassa yine gel) deyip başlarından savdılar. Böyle böyle dört sefer Angara'ya gittim. Hattâ bir seferinde doğtor bey soymuş beni muayene için hazırlığı yapıydı. Oradan iyi giyinmiş bir şehürlü genç çocuk geldi. Zengün çocuğu olduğu belliydi. Çünkü doğtor beni çıplağ çıplağ bıraktı, onu muayene etti. Ben de soğukta titriye titriye bekledim... Anladım ki her yerde zengünlerin borusu ötiy. Bizi köylü gılığlı görünce yüzümüze bile bağacağları gelmiy. Vağ beni canım... Vağ beni canım... Uf... Uf çürüttü bu nutubetlü değirmen ve yoğsulluk bizi. 42 senedir bu dert beni yiye yiye bitürdi. Bu gidişle iki sene yaşayacağ gadar ancak takatım var» diyordu hasta Hüseyin Dayı.

Söz geri kalmışlıktan ve fakirlikten açıldığı için değirmende olan müşteriler de içlerinden geldiği gibi coşup dertlerini anlatıyorlardı.

Peküsü Köyü'nden olduğunu söyleyen Etem Karataş adında köylü **«Herkesin kapısının önünde taksi geziy, bizimkinde geçi bile gezmiy»** diyerek DP devrinde köylerine gelen particilerin, kendilerini nasıl kandırdığını şöyle anlatıyordu:

«— DP zamanında seçimlerin olacağı günün gecesiydi. Üç-dört DP'li Jiple çıktı geldiler. Geldükleri zaman köyümüzün neye ihtiyacı olduğunu da gazadan sorup öğrenmişler. Köyün muhtarını sordular, muhtarı bulup kendilerinin yanına getürdük. Köyümüzün suyu, okulu olmadığını ve bunları yapmak için bize yardım etmeye geldüklerini muhtara söylediler. Biz de onların bu söyledüklerine memnun olduğ tabi ki. Köyümüzün bütün ihtiyaçlarını hesap ederek 120 bin lira tuttuğunu ve bunu hemen seçimden sonra göndereceklerini, bu paranın yerine sağlamca harcanması için de kendülerinin buna nezaret edeceklerini söylediler. Tekrar jiplerine binip geçip gittiler. Gidiş o gidiş... Aradan 10 sene geçti... Daha ne yardımlarını, ne de yüzlerini görmüş değülüz. Biz böyle yalancı sağtakârları değül, memleket için gerçek doğru çalışanı arıyoruz... Hastalarımızı gazaya sedyeyle götürür, oda doğtor elimizi gözler ki muayene etsin. Var mı memleket için çalışacağ onu baştacı edek... Kimine Gominist deyiler, biz köyde bunu düşündük, anladuğ ki doğriy söyliyenlere deyiler. Bizden yana çığanlara deyiler... Amma o bizi ganduranlar bundan sonra oy değül, günahımızı bile alamazlar...»

Senelerce kandırılan ve hor görülen bölgenin insanları hep böyle dokununca değiliyordu. Dertli... dertli... anlatırlar hayat öykülerini.

Haydi bana müsaade diyerek ayrıldım, ama onlar yine orada kaldılar...

Keban Barajında 22 çocuklu bir işçi

Sendikanın kapısı İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun kapısı gibi işsizlerle dolup dolup taşıyordu. Beş kuruşu bir arada bulamayan Doğulu son çare olarak buraya başvuruyor ve yevmiye ne

Demirel doğuda yine «nurlu istikbal» nutukları atmıştır. Ama şimdiye kadar değişen bir şey olmadığı gibi, bundan sonra da bu düzenle doğuda hiçbir şey değişmeyecektir.

rsa olsun çalışmak istiyordu. Yaşlı- genci bu ümitle dolmuşlardı Keban'a. hminen 45 - 50 yaşlarında bir köylü, dika başkanının kapısında içeriye mek için sıra bekliyordu. Çünkü ka- **«Meşguldür, girmeyin»** diye yazı- ydı. Kapı açıldı bekleyen köylü ürkek şekilde içeriye girdi ve sandalye- de ayak ayak üstüne atmış oturan dika başkanına:

«— Beg n'oldu, bana iş açılmadı daha» diye sordu.

Başkan :

«— Yoğ kivra açılmadı. Aculursa sıradasın» cevabını verdi.

Köylü bu cevap üzerine iyicenek aripleşmiş ve yüzüne bir mahzunluk kmüştü. Elini çenesine dayadı, dü- ündü... Bilmiyordu ki aynı soğuk ce- abı kendinden önce kaç köylü daha mıştı. Ama o onların hepsinden ha- ersizdi. Tertemiz kalbi olduğu için da- iş bulurum ümidini yitirmemişti. albuki atı alan Üsküdarı çoktan geç- ti. Çünkü artık iş bulmak işi rüşvet- başa baş gidiyordu. Bu konuda 3 - 4 önce olan hadiseyi, aynı hadiseden n yanan bir köylü şöyle anlatıyor- :

«— Bizim köyden Baraja çalışmak için gelen uşağlar her yere başvuriyler ama gine iş bulamiyler. Bu arada duyiler ki Keban Barajında bir şef istedüğüne iş buliymiş. Gidiyler şefi buliyler ve iş istedüklerini söyliyler. Şef bunu ürüşvetle yapacağını söyliy. Uşağlar gabul ediyler ve adam başı 300 lira mi, 400 lira mi olan ürüşvetin, her neyse iyice hatırlamim, yarısını da peşin veriyler. Şef bunlara 15 gün müddet veriy ve : «Siz köyünüze gedin ben size haber salarım» deyiy. Uşağlar köye gelip bunu anlatınca hepümüz sevündük. Ben de hemen yola çıkıp Keban'a gelerek şefi gördüm. Ve beni de defterine gayıd ederek gayıt parasını aldı. Bana da haber vereceğini söyliyerek, «Sen gid köyüne, heç düşünme işin oldu» dedi. Köye geldük beklemeye başladuğ. Aradan 15 gün geçti, bir ay geçti bir haber gelmedi. Uşağlar sormağ üçün gene Keban'a gittiler. Tekrar köye geldikleri zaman ne olduğunu sorunca, «Daha açılmamış amma bir haftaya kadar olurmuş» dediler. Gine aradan haftalar geçti bi haber gelmedi. Artuğ Keban'ı su yolu yapmuştuğ. Gidip gidip gelip ve üçguruş elimizde olan Gaz Duz parasını da hana verüydük. Bu işin olmiya olmiyacağını anladuğ amma, adamın bizden alduğu para zorumuza gidiydi. Aradan bir ay daha geçtökten sonra duyduğ ki adamı bacağından, bizim gibi canı yananın biri vurmuş. Bunun üzerine işinden de atmışlar. Biz, değül, daha çoğlarını dolandurmuş.»

Senelerce, mahalli tefecilerden, zengin ağalardan ve bunların temsilcisi olan iktidarlardan çekmediği kalmayan Doğu halkı şimdi de işte böyle iş bulma vaadi ile dolandırılıyordu. Bizde rüşvet vermeden iş yaptırmak çok zor olduğu için, Keban'da türeyen sahtekârlar da gün bu gündür diyerek aynı kanaldan yürüyüp rahat geçim yolunu, yoksul köylüyü, yani köyündeki kazancıyla karnını doyuramadığı için kapı kapı dolaşanları kandırıp kibarca elindeki 3 - 5 kuruşu çekip alaraktan bulmuşlardı.

Sendikanın kapısından çıkarak yolun kenarına koyduğu heybesini omuzuna alan ihtiyar ve beli eğilmiş köylü kendi kendine konuşarak şöyle diyordu : **«Dün gelene iş buliyler, bana gelince yoğ... Açılmadı açılınca olacağ... Bilmem ne... Bilmem ne... Tam bir sene oliy yahu, bekle... Bekle... Bekle.»**

Keban o kadar yoksul ve bakımsız bir kaza idi ki doğru dürüst içecek suyu olmadığı gibi, sokak aralarından pislikten geçilmiyor ve bu manzara Doğuyu en iyi şekilde canlandıran hazin bir tablo olarak ortaya çıkıyordu. Sendika Başkanı bu konuda şöyle konuşuyordu :

«AP'li olan Belediye Başkanı hiç çalışmıyor diye seçimlerin 1967 eylülünde olacağı söylenince hemen olağan faaliyet göstermeye başladı. Ama seçimin Hazirana ertelenmesi kabul edilince çalışmasını durdurdu. İşte o duruş devam ediyor. Keban'ı bu duruma sokan bu adamlardır. Bundan önceki Belediye başkanı şimdikinin kardeşiydi. Anlayacağın sülale takip ediyor.»

Sokaklarda miğferli işçiler, genellikle öğle saatlerinde küme küme dolaşıyorlardı. Kahveler, Lokantalar doluydu. Barajda çıkan yemeğin iyi olmadığını söyleyen işçiler fiş karşılığında bu lokantalardan yiyerek parasını aybaşı ödüyorlardı.

2600 kişiye yakın işçi çalıştıran Keban Barajının içine girişimde ilk karşılaştığım işçi, kartını göstererek 300 lira aldığını ve bununla âdeta süründüklerini söyledi. 10 lira yövmiyesi olan bu işçi dalyan gibiydi. Demiri tutsa suyunu çıkaracak kadar güçlüydü, ama 10 liraya akşama kadar o tozun toprağın ve kavurucu sıcağın altında ter döküyordu. Her taraftan yükselen toz bulutları arasından çekiç, kazma, kürek ve eğilen demir sesleri geliyordu.

1. ve 2. Tünellerin iç ızgaralarını döşeyen işçilerin tepesine yukarıdan şıpır şıpır su damlıyordu. Burası gerçek anlamıyla moloz deryasıydı. Yerden yüksekliği 16, uzunluğu ise 150 metre olan tünellerin içinde çalışan işçiler bu işi canları bahasına yapıyorlardı. 16 metre yükseklikte tek bir demirin üstünde durarak çekiç sallamak her benim diyen babayiğidin ağzının karı değildi. Bu zor işlerin hepsini yapan Türk işçilerine yabancı şirketlerin adamları emrediyor, herşeyin iyisini onlar yiyor ve en iyi şekilde onlar eğleniyordu. Dağdan lastik hortumla indirilen kan gibi suyu bizim işçiler içerken, onlar kendi personellerine buzlu ve en iyi suyu vasıtalarla getirerek içiriyorlardı.

Tünelin ağzında çalışan ve adının sonradan Hacı Ateş olduğunu öğrendiğim işçiyle konuşmaya başladım :

«— Nasıl çalışmadan memnun musun?»

«— Bize çok hakaret ediyler. Bilhassa İtalyanlar bizi hep siktirediyler... Gidin deyiler... 15 lira yevmiye alim amma küfür yiye yiye... Bunun üçün nasıl memnun olağ?».

«— Kaç çocuğun var?

«— 22 çocuğum var. Hupisi de yeyici... Bunların içinde daha bana en ufak yardımı olanı yoğ. Ha şunu da söyleyem bu 22 çocuğ bir garıdan olmadı; İki. İşte sen bunun ikisine çocuğları taksim et».

«— Memleketin neresi?

«— Tunceli»

«— Hastalandığınız zaman nerede muayene oluyorsunuz?»

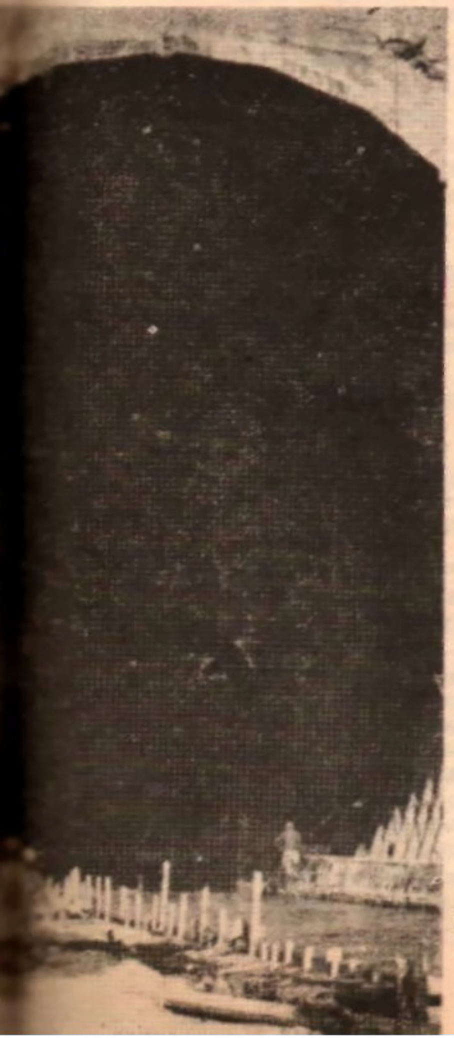
«— Ağ gurban onu heç sorma... Ondan çoğ içimiz yanuğ. Buranın doğtorları var, amma hastalandığumuz zaman çığmaya gorğig. Bizi köpek gibi azarlarlar... Doğru dürüst suratımıza dahi bağmazlar Dostum olan onların pençesine mecbur olip de düşmesin. Merhamet diye bir şeyleri yoğ. Burada en büyük derdimiz bu. Yani senin anlıyacağın, doğtordan ölümden gorğâr gibi gorğarız».

Bu karşılıklı konuşmaları dinleyen Ali adında başka bir işçi, **«Onlar bizim azriilimiz»** diyerek o da doktorların **kendilerine** insan gibi davranmadıklarını söylüyordu. Bu arada bir işçinin beline beton kalıp düştüğü ve baygın bir vaziyette revire kaldırıldığı haberi geldi. Haber orada çalışanları üzmüştü. Tuncelili Şükrü **«Abey bu gaza burada her an üçün *bizim başımıza da gelebülür*»** diyordu.

Bir barakanın içinde 15-20 somyadan ibaret olan revirde, beline kalıp düşen işçi inliyerek yatıyordu. Kendinden habersiz yatan işçiyi doktor daha gelip muayene etmemişti. Sendika temsilcisi telaşlı bir vaziyette doktoru arıyordu. Biraz sonra nazlanarak gelen doktor yanındaki hastabakıcıya hastayı soymasını söyliyerek kendisini kenara çekti. Zavallının bazı yerleri simsiyah olmuştu. Doktor sağını dinledi, solunu çevirttirdi, elinin ucuyla siyahlanan yerleri yokladı ve ondan sonra geçti gitti.

Yollarda direklenen tozların içinde yorgun işçiler yürüyorlardı Pat... pat... pat... Balyoz sesleri, Kürük sesleri kulakları gıdıklıyordu. Ucuza satılan emek, hor görülen işçi ve senelerce kasden geri bırakılan doğuydu burası... Doğan mutsuz geliyor, ölen mutsuz gidiyordu...

(SON)

Doğuda inşa edilen Keban Barajı da doğulunun emeği sömürülerek kurulmaktadır.

Haziran'da gençler üniversiteleri işgal ederek halka dönük eğitim istemişlerdi...

NE iSTEDiLER, NE VERDiLER ?

Osman S. AROLAT

12 Haziran'da başlıyan ve bir ay kadar devam eden üniversitedeki işgal ve boykot hareketlerinin üzerinden üç ayı aşkın bir süre geçmiştir.

Üniversite öğrencileri yayınladıkları **«Genel Reform Tasarısı ve Fakültelere Özgü İstekler»** adlı broşürde sorunu şu şekilde ortaya koymaktaydılar:

«Eğitilmenin, özellikle yüksek eğitim yapabilmenin bir şans, bir imtiyaz durumunda olduğu ülkemizde, üniversite sorununun tüm eğitim sorunundan ayrılamayacağını, eğitim sorununun ise temel düzen sorununa bağlı bulunduğunu bilmekteyiz. Fakat mevcut düzen ve fırsat eşitsizliği içinde dahi gerek üniversitelerin işleyişi yönünden, gerek öğrencilerin ekonomik, sosyal durumları yönünden yapılacak birçok işin bulunduğuna ve bunların imkân dahilinde olduğuna inanmaktayız.»

Bu şekilde ortaya konan amaçların ardından konu iki ayrı temel üzerine ele alınarak işlenmekteydi. Bunlardan birincisi yasal değişim gerektiren konulardı. Bu kitap içinde **«115 sayılı kanunla 1960 da değiştirilen 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun ne yazıktır ki amaçlarından saptırıldığı, birçok hükümlerinin işletilmediği»** gerekçesi ileri sürülerek yeni yasal hakların sıralanmasına geçiliyordu.

Bu arada 1967 - 68 döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan Üniversitelerarası Kurul eliyle hazırlanmış tasarının bir **«irtica»** tasarısı olduğu ve bu tasarının gözönünde tutulmaması gerektiği de eklenıyordu. Öğrenciler tarafından istenen yasal değişimler siyasi özerkliğin yanısıra bilimsel özerkliğin de elde edilmesini hedef tuttuğu için öğretim üyelerinin durumlarını da kapsamaktaydı. Bilimsel özerkliğin sağlanabilmesi ise, **«doçent - profesör»** ayrımının kalkması, kürsü şefierinin bilimsel despotluğunun son bulmasının sağlanması ve asistanların durumunun ele alınması üzerine yapılacak yasal değişimlere bağlı görülmekteydi. İdeal bir üniversitede bilimsel erki olan öğretim üyelerinin hazırlanması için özellikle asistanlar konusunda önemli değişiklikler istenmekteydi. Bunun yanında üniversite imkânlarından yararlanmada asistanlara öncelik tanınması ve asistanların öğrencilerle birlikte yönetime katılması üzerinde önemle durulmaktaydı.

Üniversitelerin en az öğretim üyeleri ve yardımcıları kadar önemli bir unsurunun da öğrenciler olduğu gerçeği ortaya konulmakta ve bu nedenle öğrencilerin üniversitede yönetime katılmaları, yöneticilerin seçiminde söz sahibi olmaları doğal bir sonuç olarak görülmekteydi. Üniversiteleri yönetmenin belirli öğretim üyelerine mahsus bir imtiyaz olmaması gerektiği ortaya konarak, fakülte yönetim kurullarına en az iki oy hakkı olan öğrenci ile katılmanın şart olduğuna, rektör seçimlerinde öğrencinin oy kullanması gerekliliğine inanılmaktaydı. Yönetime katılma düzeninin sağlanabilmesi için bütün öğrencileri kapsıyan yeni öğrenci örgütlerinin kurulması amaçlanmaktaydı.

Tam çalışma konusunda **«Üniversite öğretim üyeliği ünvanı ticari bir meta değildir.»**

Özel teşebbüslere, **kazanç sağlıyan müesseselere kiralanmış öğretim üyelerinden, özellikle sosyal meselelerde bilimsel objektiflik ve dürüstlük beklenememektedir. Büyük çıkarlarla bağlandığı menfaat gruplarının hoşuna gidecek, onun çıkarlarına yarıyacak davranışlar içindeki öğretim üyeleri doğal olarak bilimsel görüşlerini ve yorumlarını da bu çıkar gruplarının isteklerine uygun bir biçimde gerçekleştirmektedir. Bu tür öğretim üyelerinin**

... Ve profesörler ne dediler?

HAZİRAN'daki boykot ve işgal hareketlerinden sonra öğrenci isteklerini görüşüp karara bağlamak üzere toplanan fakülteler yönetim kurullarından bazıları çalışmalarını tamamlamış bulunuyor. Bazılarında ise çalışmalar hâlâ sürüp gitmektedir. Bazı öğretim üyelerinin öğrenci istekleri karşısındaki tutumları hakkında bir bilgi vermek üzere Hukuk Fakültesi yönetim kurulunda öğrencilerin yönetime katılması konusunda yapılan konuşmalardan ilginç parçaları okurlarımıza sunuyoruz:

PROF. KUBALI — **Anayasanın lafzının sarahati karşısında gayi bir tefsire gidilemez. Mesele münakaşa götürmeyecek kadar açıktır. Anayasanın 120. maddesi, öğrencilerin yönetime katılmalarına manidir.**

PROF. KUNTER — Öğrenci temsilcisini seçmek için adayların seçim propagandası yapmaları, siyasi partilerin temsilci seçimlerine, hattâ üniversite organlarının, meselâ dekan ve rektörlerin seçimlerine sızmaları, öğretim ve yönetimi bugünkünden daha iyi bir hale mi getirecektir?

Bu fikrin bir kültür ihtilali olup olmadığında da tereddüdüm var. Bu fikri destekleyenlerin pek çoğunun iyi niyetinden, ihtilalci olmadıklarından şüphe etmiyorum. Fakat bu fikri ortaya atanlar kimler? Cohn-Bendit'ler, Rudy'ler ve benzerleri. Bunlar komünizmi dahi sağcı görecek kadar aşırı ihtilalci kimselerdir. Bunlar bu fikri babalarının hayrına mı ortaya attılar dersiniz...

PROF. KUBALI — **...Fakat Marx depaser olmuştur. Bu talebe partipikasyonu Amerika'dan Tokyo'ya kadar ideolojik bir hareketin eseri olduğu inkâr edilemez. Solcu bir hareketin eseri olduğu inkâr olunamaz. Talebenin çoğunluğunun isteği haklı, makul isteklerdir. Fakat bunların aşırı olanları da vardır. Bu aşırı istekler de ideolojik karakteri bir defa daha ortaya koyuyor. Hareketin başlayış tarzı, şiddetli passion'u karşısında biz - Senato olarak - emballement geçirdik, paniğe kapıldık. Meselâ Senato fakültelerin mütalâalarını almadan nasıl bazı kararlar alır? Bu panik havası hâlâ çalışmalarında hakim görünüyor. Panikten kurtulalım, ağır başlı olalım.**

KUBALI

DÖNMEZER

HIFZI TİMUR

GİRİTLİ

PROF. OĞUZMAN — İşçilerin işyerinin yönetimine katılmaları, işçilerin üretimdeki payları ve mukadderatlarının işlerinin mukadderatına sıkı sıkıya bağlı olmasıyla ilgili değildir. Halbuki öğrencilerin üniversitede üretime katılmaları gibi bir husus söz konusu değildir. Ve öğrenciler üniversitede geçici bir zaman için bulunurlar. Öğrencilerin memleket gelişmesine katılmaya hazırlanan kimseler olmaları, yönetime katılmalarına hak verecekse, bu üniversite yönetimine değil, belki de memleketin yönetimine katılmaları hususunda varit olmak gerekir.

PROF. KUBALI — **Ben bir equivoque'a mani olmak için tekrar söz alıyorum. Öğrencilerin yönetime katılması bana biraz ağır geliyor. Öğrenci matere premiere mahiyetindedir. İşçi-işveren münasebetine benzemez.**

PROF. DÖNMEZER — ...Kanaatim, memleket gerçekleri göz önünde tutularak particilik tatbikatında talebenin organlara iştiraki dekan, rektör seçimlerine iştiraki çok tahripçi sonuçlara götürür. Talebeyi sadece sol değil, sağ da teşkilatlandırır. Kurullara iştirakin, oy sahibi olmanın mahzurları vardır.

PROF. ALDIKAÇTI — **...Geçici nitelikte olan bir öğrenciye müessesenin geleceği ile ilgili kararlar almaya hak tanımak, kabul edilmesi müşkül bir prensiptir. Yönetime katılmak, ancak münhasıran öğrenci işleri ile ilgili hallerde mümkün olabilir.**

Doçent — Profesör ayrımının kaldırılmasıyla ilgili görüşmelerden:

PROF. ZAHİT İMRE — **...Bir de profesör olurken takdim tezi vardır. Şimdi bu tefriki kaldırırsak, bu üçüncü eser ortadan kalkacak. Tefrikin kalkması zararlı olur.**

PROF. HIFZI TİMUR — ...Bugün gösterilen gerekçeler beni tatmin etmiyor. Yoksa birlikte çalıştığımız öğrenci arkadaşlar bazı hadiseler mi zikrettiler?

PROF. DOMANİÇ — **...Arkadaşların bahsettiği baskılar, insanlığın, kötü insanlığın eseri. Bir merhale, bir aşama olmadan çalışma sürati azalabilir. Çalışmayı yavaşlatması ve aksatması bakımından tefrikin kaldırılmasına karşıyım. Doktoranın yeniden beş derse çıkarılmasını, ordinaryüslüğün ihdasını teklif ediyorum.**

PROF. GİRİTLİ — **...Evvelâ son tartışmayla ilgili bir noktaya temas etmek istiyorum. Bu kadar önemli bir konunun fiilen 15-20 kişinin yönettiği öğretim üyeleri sendikası veya öğrenciler tarafından halledilmesi mümkün değildir.**

Özel yüksek okullar konusundaki konuşmalardan:

PROF. KUBALI — **Anayasa, telifçi, liberal, sosyal, hürriyetçi bir anayasadır. Anayasa sosyalist bir anayasa değildir. Bu anayasa sosyal hürriyetçi bir anayasadır. Anayasanın 120. maddesi sadece ve sadece üniversiteyi içine alan bir maddedir. Özel yüksek okulları dışında bırakır. Özel okulu anayasanın 21. maddesi esprit'si aydınlatıyor. Özel okul müessesesini kabul ediyor. Özel okul ise hürriyetin sonucudur. Yüksek özel okullar bu maddenin dışında kalır denmemiştir.**

Haziran işgalinde gençlerin istediği reformların çoğu hâlâ gerçekleştirilmemiştir

...Aylardır çalışan profesörlerin aldıkları kararlar hep yüzeyde kaldı.

tüm dünya görüşleri, bilimsel gerçek ve objektiflikten kaymakta ve bunlar yurt ve dünya sorunlarını tahrif ederek, çağdaş bilime, yurt çıkarlarına uygun öğretimi gerçekleştirememektedirler. Bu nedenle üniversite öğretim üyelerinin «tam saat» çalışma zorunluluğu kabul edilmelidir.» denilerek «tam çalışma» nın sınırları belirlenmekteydi.

Emeklilik konusu ise, 65 yaşını doldurmuş olanların emekliye ayrılmasının zorunlu görülmesi şeklinde bir çözüme bağlanmaktaydı.

Buna ek olarak doktora kursları ve seminerleri yönetebilen bilimsel jürilerde görev alan 65 yaşını aşkın öğretim üyelerinin emeritüs profesörler olarak görevlerini sürdürebileceği ortaya konulmaktaydı.

Disiplin işleri üzerine görüşler belirtildikten sonra bilimsel çalışmanın denetimi üzerinde durularak **«Öğretim üyelerinin görevlerini yerine getirip getirmediklerini denetleme sistemi gerçekte yurduna ve bilime bağlı üniversite üyelerinin görevidir. Bu görev yerine getirilmediği takdirde, toplumsal kalkınmamızda üniversite görevini yerine getirmemiş, çağdaş gelişim ve çizginin gerisine düşmüş olacaktır.»** gibi kesin bir tanım altında ele alınmaktaydı.

Bütün bu yasal isteklerin gerçekleşebilmesi için bunların öncelikle fakültelerden gelecek kesin raporlarda yer alması gerekmekteydi. Bu raporlarda yer alan istekler senatoda incelenip onaylandıktan sonra her üniversitenin senatosunun vereceği son kararlar ışığında hazırlanacak tasarılar üniversitelerarası kurulda görüşülerek tek bir tasarı olarak hükümete verilecekti. **Oysa fakülteler kurulları 15 Eylül gününe kadar senatoya vermesi gereken raporları hazırlayamadı. Ve tek tek çıkan yasal değişiklik istekleri arasında** da önemli farklar yer aldı. Bunu birleştirmenin çok güç olduğu belli bir gerçek olduğu için, yasal hakların alınması kısa sürede imkânsızlaşmıştır. Hele Kasım'a yetiştirilmesi düşünülemez. Bu açıdan bu konuda alınmış hiçbir hak yoktur. İlerideki dönemlerde elde edilecek yasal hakların da ne olacağı bilinmez bir durumdadır.

Üniversitelerin kendi imkânları içerisinde çözebileceği konular üzerine eğilen öğrenciler raporlarında bunları da ekonomik ve sosyal haklardan başlıyarak sıralamışlardı. Bu haklar yerine getirilmediği takdirde üniversite yöneticilerinin öğrencileri kınamaya hakları olmadığı ortaya konulmaktaydı. Bursların 400 liraya çıkarılması, tek merkezden yönetilmesi ve burs alan öğrencilerin kayıt harçlarının alınmaması istenmekteydi. Bu konulara bağlı olarak bursların 400 liraya çıkacağı senatoca açıklandı ise de uygulama henüz başlamadı. Diğer konularda ise prensip olarak yardım kararları alındı. Fakat uygulama örnekleri ve uygulamanın başlama zamanı bilinmemektedir. Bu konu içerisinde yer alan en önemli hususlardan biri bütün özel bursların Kredi ve Yurtlar Müdürlüğü kanalıyla verilmesi sorunu idi. Öğrenciler bu şekilde verilmeyen bursların vergi muafiyetinden yararlandırılmamasını istemekteydiler. Yasal değişikliğe bağlı olan bu konu üzerinde görüşme yapılmadı.

Öğrencilerin üniversitenin yapabileceği konular arasında ele aldığı ikinci mesele kitap sorunu idi. Bu konuda kitapların pahalılığının azaltılması, ilim ve ders kitapları ayrımı yapılarak kitap hacimlerinin küçültülmesi istenmekteydi.

Yayın yönetmeliği üzerinde yapılan değişiklikler tam olarak açıklanmamakla beraber bu konuda belli değişiklikler elde edilmiştir. Bunlardan biri kitap satıcısına verilen %40 lık değerin maliyet dışında tutulmasiyle yapılan ucuzlatılma olmuştur. İşgallerden önce Çapa Tıp Fakültesinde karar altına alınan ve bazı fakülte kurullarında da kabul edilen ders kitabı - bilim kitabı ayrımının da yakında uygulanmasına geçileceği sanılmaktadır.

Öğrenci istekleri arasında en kolay kabul edilenleri, imtihan sistemiyle ilgili değişiklikler olmuştur. Senatonun fakülte kurulları kararlarından önce koyduğu imtihan sistemi değişiklikleri bütün fakültelerde kabul edilmiştir. Hattâ bazı fakültelerde görüşülmesi dahi yapılmamıştır. Buna göre belge kaldırılmış, şubat hakkı tanınmış, çift sınav sistemi uygulanan fakültelerde tekli sistem kabul edilmiştir. Sınav sonuçlarının itirazlı olabilecek şekilde açıklanması ve lisan barajının kaldırılması öğrenci isteklerine ek olarak fakülte kurullarınca kabul edilmiştir.

Asistanlık yönetmeliği ve elâstiki öğrenci disiplin yönetmeliği değiştirilmiştir. Bu değiştirmeler genel reform tasarısı içerisinde yer alan şekle uygun olarak yapılmıştır.

Yukarıda açıklanan durum göstermektedir ki, üniversite öğrencilerinin yapı değiştirme istekleri ele alınmamıştır. Temel düzene ve halkçı eğitime dönük hiçbir olumlu karar alınmadığı gibi alınma imkânları da kapatılmıştır. Üniversite öğretim üyeleri öğrenci isteklerini köklü değişimler getirecek bir tasarı ile hükümete iletmekten yana görülmemektedir. Bu durumda öğrencilerin hükümet çalışmalarına dönük eylemleri engellenmektedir. Bunun yanı sıra vadeli istekleri çok kolay ve fazlasiyle kabul edilmiştir. Harçlar öğrenciler belirtmeden 5 lirada dondurulmuş, belge kaldırılmış, ders kitabı hacimleri azaltılmış ve buna benzer istekler sonuçlandırılmıştır. Buna göre işgal hareketi başlangıcında ortaya çıkan gündelik istekler gerçekleşmişse de işgal sonunda **«halka dönük eğitim»** sloganına ulaşan istekler tüm öğrencilere maledilemediği için askıda bırakılarak uyutulma yoluna terk edilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesinde durum biraz daha değişik bir gelişim içindedir. Çalışmalar daha geç başladığı için öğrenci istekleri daha detaylı ve tutarlı raporlarla fakülteler kurullarına sunulmuş bulunmaktadır. Fakülte kurulları ise şimdilik bu çalışmalar ışığında kararlar vereceğini açıklamakta ve öğrencilerle birlikte çalışmalarını sürdürmektedir. Yalnız sonuçlar için şimdiden görüş belirtmek kehanetten öteye gitmeyecektir.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Bu da yeni çıktı

İktidardan yana olan bir İstanbul gazetesinde, gazetenin adını kullanarak bir zat başyazılar yazmaktadır. Bilgiçce ve entelektüel seviyede söylenen sözlerden memnunluk duymaktayız. Öteki iktidar yazarları gibi pek fazla küfür etmiyor. Dil bildiği, kitap karıştırdığı, dağarcığında bir şeyler bulunduğu belli bu yazarın. Bu yolda devam ederse, aramızda bir diyaloğ başlayabilir. Bazı konularda efendice tartışmalar olabilir. Bundan kendisi de, biz de memnunluk duyarız. Sanırım memleketin böylesine bir diyaloğa ve efendice tartışmalara ihtiyacı var.

AP'yi tutan gazetede başyazı yazan zat:

« — Hakikaten memleketimizde henüz adaletin nüfuz etmediği ve (devleti yıkma hürriyeti) diye adlandırabileceğimiz faaliyete sahne olan bir (Siyasi mucizeler avlusu) vardır.» diyor.

Karşıt fikirleri söylemeyi (devleti yıkma hürriyeti) diye alıyor. Buna bir de (adaletin nüfuz edemediğinden) yakınıyor. Eğer efendice tartışılacaksa, bir diyalog olacaksa bu sözlerin ağırlığını ve yanılgısını biliyor demektir. Devletler hiç bir zaman yıkılmazlar. Devletlerde devamlılık vardır. Devleti yönetenler yıkılır. Devleti ele geçirenlerin usulleri battal olur. Osmanlı İmparatorluğu yıkılmıştır. Yerine genç Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Osmanlı borçları kabul edilmiştir. Osmanlı kurumlarından bazıları (Danıştay, Yargıtay) kalmıştır. Bazı kanunlar korunmuş, uygulanmıştır. Yıkılıp giden Padişah olmuştur. 27 Mayıs bir yönetimi yıkmıştır. Devlet başkanı, Başbakan değişmiştir. Ama kanunlar, kurumlar, idare, olduğu gibi kalmıştır.

Fiilen bir **yıkılma** olduğu gibi, korunan usullerle de fiilen **yıkılmama** da vardır. **Devletin devamlılığı yerinde durmuştur.**

Onun için bugün söylenen fikirleri (adaletin nüfuz edemediği devleti yıkma hürriyeti) diye adlandırma kasıtlı değilse, yağdan kaçan pehlivan numarasına girişilmemişse, isabetsizdir, efendice değildir. Devlet ne AP'dir, ne de AP'nin programında yazılı fikirlerdir. Devlet devamlılığı olan bir kanavadır. Her fikir bu kanava içinde, aldatmacaya, kandırmacaya, yutturmacaya sapmadan söylenecektir. Bir kez iktidara gelindi mi, artık iktidar düşüncesinin dışında söylenen her fikri (devleti yıkma özgürlüğü) zannetme, bir çeşit (devleti yıkma) dır. Kendinden başkasına devlet içinde fikir özgürlüğü tanımamadır. Bu da herkese eşit söz söyleme özgürlüğü tanıyan devlet yasalarına, başta Anayasa olmak üzere karşı çıkmadır. Asıl (Devleti yıkma özgürlüğünü) kendileri kullanıyorlar demektir.

Olmaz böyle şey ve olmayacaktır. AP çevresi ve misyonu özgürlüğün verdiği olanaklardan yararlanan insanları bir kulpunu bulup adalet önüne sevketmektedir. Adalet de, sevkedilenlere AP nin istediği işlemi yapmamaktadır. Bundan mızıklananlar hemen yaygarayı basmakta ve :

« — Adaletin nüfuz edemediği...» mazeretini öne sürmektedirler. Adalet nüfuz edemiyor. AP liler nüfuz ediyor. Öyle mi?

Ne kimse devleti yıkmak istiyor, ne de kimsenin böyle bir niyeti var ? Devletin yönetim aracı olan iktidarların siyasi, ekonomik, sosyal, idari, tercih ve kararları üstünde öteki siyasi guruplar fikirlerini söylüyorlar. Anayasa çerçevesinin de dışına taşmıyorlar. **Ama bu söylenenler, devleti yönetme olanağı ellerine geçmiş kişilerin görüş, anlayış, kültür ve tutumlarına aykırı düşüyorsa, na'palım yani, suç kimin?**

27 Mayıstan sonra, İsmet Paşa geldi. İsmet Paşa gitti, Ürgüplü geldi. Ürgüplü gitti, Demirel geldi. Ne devlet yıkıldı, ne de devlete bir şey oldu ? Yani Demirel var diye artık o makama kimse gelmiyecek mi ilerde... Gelmek için fikirlerini söylerken, ellerini borazan yapıp ağızlarına götürerek :

« — Devleti yıkıyorlar...» diye savcı mı çağıracaklar. Çağırsalar bile savcı buna ne yapabilir ? O da hukuk okumuştur, Anayasa bilir.

Hem kuzum birisi devleti yönetenleri yıkacak, devirecekse, sokaklarda :

« — Ben devleti yıkacağım...» diye davul zurna çalmaz. Bir gece gelir, yıkar, devirir, geçer, gider. Gidenler böyle gitmediler mi ? Gelenler böyle gelmedi mi ?

Bu telaş, bu kuşku ne ? Bizim görmediğimiz, bilmediğimiz, haber alamadığımız bir şeyler mi dönüyor ortada. Varsa böyle bir şey bilelim, yoksa bu gürültü, bu farfara ne ?

Fransa'da üniversite reformu nasıl yapılıyor ?

FRANSIZ Hükümetince incelenip tartışılan Üniversite Reform Tasarısı Fransız Millet Meclisine verilmiştir. Geçen hafta Haberleşme Bakanı Joel Le Theule Fransa Üniversite Reform Tasarısının ana hatlarını açıklamıştır.

Reform tasarısı ana hatlarıyla, Üniversite'nin özerkliğini birinci plâna almakta ve öğrencilerin yönetime belli ölçülerde katılmasını sağlamaktadır. Eğitim projesine göre, her üniversitede, eğitim ve araştırma komiteleri kurulacak, bir bölgede birden fazla üniversite olsa dahi, her üniversitenin ayrı araştırma ve eğitim komitesi olacaktır.

Her kademede idari konsey kurulmasını öngören projeye göre, bu konseylere profesörler, öğrenciler ve hattâ tarafsız kişiler katılabileceklerdir.

Bölgelerdeki Yüksek Öğretim ve Araştırma Konseylerinde ise, üniversite temsilcileri, üniversitelerden ayrı kamu kuruluşlarının temsilcileri bulunacaklardır.

Ulusal Yüksek Öğretim ve Araştırma Konseyine, üniversitelerin temsilcileri, üniversitelerin dışındaki kamu kuruluşlarının temsilcileri ile ekonomik ve sosyal alanlarda uzman olarak tanınan kişiler aynı ölçüler içinde katılacaklardır.

Hazırlanan eğitim projesi, Öğretim ve Araştırma Konseyini birim olarak almıştır.

Öğretim ve Araştırma Konseyine katılacak kamu kuruluşları temsilcilerinden Milli Eğitim Bakanı, Üniversite temsilcilerinden de üniversitelerin rektörleri sorumlu olacak, Bakan tarafından hazırlanacak geçici liste 1 Aralıktan önce belli olacaktır.

Statüleri ne olursa olsun, Öğretim ve Araştırma Konseyleri bağımsızdırlar. Konseylerin öğretim yolundaki çalışmalarından, araştırma ve programlarından, pedagojik metodlarından ve sınavların tanımlanmasından sorumlu kişileri, yine Konseyin kendi üyeleridir. Sınavların programa sokulması özellikle hocalara bağlıdır ve hocalar bu programdan sorumludurlar.

Konseylerde alınan kararların geçerli olabilmesi için, üçte iki çoğunluk gerekmektedir. Konsey Başkanı da üçte iki çoğunlukla seçilmektedir. Konsey üyeleri profesörlerden, araştırmacılardan ve hoca olmayan kişilerden seçilmektedir. Konsey üyelerinin yarısı, hocalardan ve araştırmacılardan seçilmek zorundadır.. Üniversitelerde yapılacak seçimlere başarılı bir yıl geçiren öğrenciler katılacak ve seçimler gizli oyla yapılacak, karma liste kullanılmayacaktır.

Kuruluşların bütçeleri kendilerince onaylanmakta, mali kontrol işlendikten sonra yapılmaktadır. Kuruluşlar, araştırmacılarla, dışardaki kişilerle hatta çalışkan öğrencilerle anlaşma yaparak kendilerine iş verebilmektedir. Öğretim ve Araştırma birimleri üniversitelerin içinde kurulmakta, bunların da kendilerine göre özerklikleri bulunmaktadır.

Bir başkan tarafından yönetilen üniversite mali özerkliğe sahiptir. Rektör veya temsilcisi, konseyin yapacağı toplantılara katılmaktadır.

Üniversiteler, öğretici ve eğitici görevlerine göre değişik rollere ve idari şekillere sahip olabilmektedirler. Proje, üniversitelerin federatif kuruluşlar olduğunu kabul etmektedir.

Fransa'da her bölgenin kendine özgü bir Yüksek Öğretim ve Araştırma Konseyi olacak, bu konseye, üniversitelerin, üniversite dışındaki kamu kuruluşlarının ve bölgede faaliyet gösteren mahalli kuruluşların temsilcileri katılacaktır.

Bölgesel Yüksek Öğretim ve Araştırma Konseyinin görevi, bölgede itici gücü teşkil eden kuruluşlar ve örgütler arasındaki koordinasyonu sağlamak, bölgedeki kuruluşlar ve kurumlar arasında kurulacak ilişkiler bunlara verilecek mali kredi ve programlar üzerinde fikirlerini belirtmektir.

Ulusal Yüksek Öğretim ve Araştırma Konseyince üniversitelerden gelecek temsilcilerin seçimleri derecesiz olacak, buna karşılık öteki temsilcilerin seçimleri dereceli olacaktır.

Ulusal Konseyin görevi, ulusal plânlar çerçevesinde ülkenin yüksek öğretim plânlamasını hazırlamak, kuruluşların programlarını gruplara ayırmak, üniversiteleri genel bir politika içinde koordine etmek ve ulusal diplomalar konusunda teklifler yapmaktır.

Hükümetin durumu, Yüksek Öğretim projesi içinde şöyle ele alınmıştır:

Hükümetin kendine düşen esas görevi, Ulusal diplomaları vermek ve yeni üniversiteler yaratmaktır.

Üniversitelerin mali cephelerinde oynadığı rolü devam ettiren hükümetin, üniversitelere ayırdığı yardım tutarı, Milli Eğitim bütçesi içinde Parlâmento tarafından onaylanmaktadır.

Özerklik alanında hükümetin elinde bulundurduğu bazı yetkiler, yeni proje ile kısıtlanmıştır.

Eskiden profesörlerin tayininde söz sahibi olan hükümet, bu yetkisi ile sahip olduğu bir çeşit polislik görevini, bu proje ile kaybetmiştir.

Üniversitelerde geçici bir rejimi uygulamak hakkına sahip olan hükümet bu yetkisini ancak çok kısa bir süre için kullanabilecek, bu süre içinde, üniversitelerde ve kuruluşlarda yapılacak değişikliği görüşmek üzere toplanacak kurullara öğrenciler ve hocalar da katılabilecektir.

Yeni proje, profesörlere, mesleki özerklik vermekte, profesörler serbestçe yükselebilmekte, fikirlerini açıklayabilmekte ve yönetimlerini kendi disiplinleri ile sağlamaktadırlar.

Öğrenciler ise, projede belirtildiği gibi, idari, mali ve pedagojik alanlardaki konseylere, her kademde katılmak hakkına sahiptirler. Üniversitelere yön verecek toplantılara katılmak üzere seçilecek öğrenci temsilcileri seçimlerine, en az bir yıl üniversitede okuyan öğrenciler katılacaklardır.

Politik alandaki haberleşme hürriyeti konusunda ise proje, öğrencilerin, kamu düzenine dokunmayacak şekilde, propaganda ve diktatörlük sıfatlarından uzak olacak şekilde, öğretim ve araştırma hürriyetlerini kısıtlamayacak şekilde, sosyal, politik ve ekonomik konularda serbestçe fikirlerini beyan edebileceklerini bildirmektedir.

Fransa'nın yüksek öğretimine yön vermek üzere hazırlanan proje, rektörlerin rolünü daha normal bir şekle sokmuş, rektörler bundan böyle, bir üniversite Şansölyesi olarak üniversitelerde Devleti temsil etmeye devam edecekler, yüksek öğretim kuruluşları ile öteki öğretim kuruşları arasındaki koordinasyonu sağlayacaklardır.

Rektör, ciddi bir neden yüzünden, Üniversite hakkında alınan kararı veto etme hakkına sahiptir. Fakat, bu karardan en fazla üç ay sonraya kadar yeni bir karar verecek olan Milli Eğitim Bakanı bu vetoyu değiştirebilecektir.

AMERiKA'DA BAŞKAN SEÇiMi KARNAVALI!

Mekin GÖNENÇ

BAŞKANLIK seçimleri dolayısı ile, her dört yılda bir A.B.D. boydan boya bir seçim atmosferine bürünür. Uzun da sürer bu. Ön seçimleri içerisine alan devre ile birlikte tastamam altı ay... İşte bu devre içerisinde adaylar nasıl çalışır, halk bu adayları nasıl değerlendirir ve koskoca siyasi bir blokun liderliğini yüklenecek olan başkanını seçerken ne gibi faktörleri göz önüne alır ve bunlarda ne gibi dış etkenler başlıca rolü oynar? Bütün bu hususlar ana hatları ile teker teker belirtilmeden, Amerika toprakları üzerinde her defasında aynı senaryonun metinleri içerisinde oynanmakta olan seçim adlı büyük oyunun temellerine gerçekten inilemez. Adayların seçim şansları ile ilgili bütün inceleme ve eleştirmeler yüzeyde kalır. Kısacası, seçmen kütlenin niteliğini ve onu etkileyen dış etkenleri bilmek gerekir ilk önce.

Altı ay süren bir seçim devresi içerisinde, Atlantik kıyılarından Pasifiğe, Büyük göllerden Meksika hududuna kadar bütün Amerika toprakları tıpkı bir «karnaval» alanına döner. Herhangi bir kentte seçim gösterileri yapılmaya görsün, o kente yeryüzünün en sayılı sirklerinden yada geniş kadrolu «show» topluluklarından birinin geldiğini sanırsınız. Artık, tam altı aylık bir süre boyunca Amerikanın en güzel, en körpe ve en biçimli vücutlarına sahip kızları, ancak kaba etlerini örtebilen minicik etekli gösteri üniformaları ile caddelerde ve seçmenlerin hıncahınc doldurduğu salonlarda bacak kaldırıp bacak indirecektir... Rengârenk cicili bicili üniformaları ile, bando mızıkacılar sokaklarda, parklarda, stadyumlarda gösteriler yapıp konserler vereceklerdir... Cambazlar kiralanacak, döner dolaplar ve atlı karıncalar kurulacak, mavi göğe fişekler atılacaktır... Ülkenin en sevilen şarkıcıları propaganda kadrolarına eklenecek ve parti kodamanlarından kurulu kalabalık kurmay heyetlerini taşıyan özel taşıtlar kente akın edeceklerdir. Kent baştan aşağı donatılacak, her tarafa adayın en sevimli fotoğrafları, pankartlar, panolar ve flâmalar asılacak, aday ve karısı güleç bir suratla en azından binlerce kişinin ellerini sıkarken, parti amigoları da kendilerine çılgınca tempo tutacaklardır... Demokrasi ve özgürlük kelimelerinin bol bol kullanıldığı seçim nutuklarının atıldığı günün gecesi danslı ve yemekli partiler düzenlenecek, adaylar televizyon kameracılarına sırıtırken, dâvetliler seçim fonlarından bedava viski içecekler, birbirinden genç ve güzel kadınlar kendilerini öpücük müzayedesine çıkaracak ve bu atmosfer içerisinde sabahlara dek çılgınca eğlenecektir.

Söyleyecekleri sözlerin büyük bir etkisi olmadığını adaylar kendileri de bilirler. Birbirlerinden farklı şeyler de konuşmazlar. Amaç, kendi gösterilerinin diğer adayınkinden daha göz alıcı olmasını sağlayabilmektir.

Amerika'da seçim kampanyası tam bir panayır havası içinde yürütülmekte, şartlandırılmış seçmenin gözlerini boyama yarışı yapılmaktadır.

Eisenhower döneminin günahlarını sırtında *taşıyan* Cumhuriyetçi aday Richard Nixon

Johnson yönetiminin kirli işlerine sonuna kadar ortak olan Demokrat aday Hubert Humphrey

HUMPHREY VE AİLESİ
— Oy almak için mecburi sırıtma

Bütün bunlar Kuzey Amerika'nın kendine özgü seçim metodlarıdır. Siyasi partilerin kurmay heyetleri ve onların iplerini ellerinde tutan egemen sınıflar uzun yıllar boyunca şartlandırdıkları Amerikan seçmeni gayet iyi tanımaktadırlar. **Ayrıntısız, her Amerikalı siyasi** adayın propaganda stratejisinin temelinde şu ana ilkeler yer almıştır :

Amerikan seçmeninin akıl ve içgüdüsü arasına aşılması güç kalın ve yüksek bir duvar çekilmiştir. Amerikan seçmeni beyindeki akıl merkezleri yolu ile etkilenemez. Amerikan seçmeninin siyasi seçimler ile ilgili fikir ve görüşleri bu noktada dondurulmuş ve adeta formüle edilmiştir. Amerikalı kendi sisteminin **«dünyanın en iyisi»** olduğu şeklinde şartlandırılmıştır. Statu quo dışında hiçbir şey onu ilgilendirmeyecektir. Öyleyse, Amerikalı seçmene en etkili olabilecek yol, göz, kulak yada cinsiyet yoludur. Amerika'daki seçimlerin bir karnaval havasına bürünmesinde rol oynayan en önemli nedenlerden birisi de budur.

Amerikan halkı, genellikle kadın seçmenler, seçecekleri başkanın mutlu ve örnek bir aile reisi olmasına özellikle dikkat ederler. Bu yüzden, seçimlerden önce başkan adayları her gittikleri yere eşlerini, çocuklarını ve hattâ evlerindeki süs köpeklerini bile taşıyarak, taraftarlarına, basın ve yayın organlarına bol bol mutlu aile pozları dağıtırlar. Her başkan adayı, eşinin ev hanımlığından, pişirdiği nefis yemeklerden tutun da, kendisinin bugünkü durumuna gelmesindeki maddi ve manevi katkılarından mutlak surette seçmenlerine bahseder. **Günlük aile yaşantısında gerçekten mutsuz olan geniş bir** Amerikalı kadın kütlesi için geçerli bir propaganda yoludur bu.

Bütün bu yukarda belirtmiş olduğumuz olanaklar, Amerikan seçmenine yön veren faktörlerin bir panayır estetiğinden ileri gidemediğini ve tüm toplum değerlerinin yozlaştığı bir kıt'ada seçim koşullarının da yozlaşmakta olduğunu göstermektedir.

Seçim ve dolar

Amerikan seçimlerinde zerrece dürüstlük yoktur. Zira, son raunda seçimlerin yapıldığı gün değil, parti adaylarının seçildiği ön seçimler sırasında oynanır.

Parayla oy almalar, gangsterlik, adaylarla sermaye çevreleri arasındaki pazarlıklar ve akla gelebilen her türlü seçim hileleri bu devrede oynanır. Amerikan seçim sistemine göre, 200 milyon Amerikalı arasından çıkacak sayıları 7 bini bile bulmayan parti kodamanlarından kurulu delege toplulukları, Amerikan halkının karşısına iki tane başkan adayı çıkarırlar. Sosyal, ekonomik ve siyasi konularda birbirinden farklı düşünmeyen bu adaylardan birini seçmek zorunda bırakılmıştır halk.

Resmi istatistiklerden elde edilen bilgilere göre, son başkanlık *seçimlerinde her iki partinin* tüm seçim masrafları 198 milyon doları bulmuştur. Bu rakam yalnızca meşru propaganda alanlarına akıtılan para gücünü yansıtmaktadır. Gayrimeşru yollardan delege satın almak üzere el altından kullanılan kapalı fonların en azından *60 milyon doları bulduğu* tahmin edilmektedir. Bu rakamlar kimseyi şaşırtmamalıdır. Çünkü, Amerikan Cumhurbaşkanlığı milyarlık ihalelere imza koyan kârlı bir koltuktur.

Seçim masraflarının % 85'i büyük tekellerden ve diğer sermaye çevrelerinden temin edilir. İşte bu devrede başkan adayı ve parti ileri gelenleri ile para yardımı yapan çevreler arasında pazarlıklar başlar. Seçilen başkan verilen taahhütleri yerine getirmek zorunda bırakılır. Bu yüzden, büyük sermaye çevrelerinin, her iki partinin kendilerine en yakın adaylarına gizliden gizliye para yardımı yaptıkları sık sık görülür. Son başkanlık seçimlerinde, Johnson'a geniş para yardımları yapan ve seçim kampanyasının % 40 masraflarını karşılayan *Teksas şirketleri, son dört yıl* içerisinde gerek Amerika toprakları üzerinde gerekse Vietnam'da en kârlı ihaleleri elde edebilmiş ve milyarlarca doları bulan büyük kârlar sağlamışlardır.

Bu konuda bir İngiliz gazetecisinin varmış olduğu sağlam bir yargıyı yansıtmadan geçemiyeceğim. Mayıs ayı içerisinde ön seçimleri izlemek üzere Amerikaya gelen The Times gazetesinin siyasi muhabiri yazısını şu cümle ile bitirmekte:

«... Seçimler dolayısı ile Amerika'da yer yerinden oynuyor. Halk arasında hummalı bir faaliyet var. Her iki partinin adayları bıkmadan usanmadan görüşlerini delege ve diğer seçmen gruplarına açıklıyorlar. Bütün bunlar kişiye seçimlerde *asıl rolün halk tarafından* oynandığı izlenimini bırakmakta. Ne var ki, sonunda, Amerika'nın başkanının kim olacağına, ağızlarında devamlı olarak kalın pürolarını tüttüren 200 iş adamı karar veerecektir.»

Seçimler demokratik midir ?

Amerika'da gerçek anlamda demokratik bir seçim de yapılmaz. Ülkenin tüm servet ve zenginliklerini elinde tutan sermaye çevreleri ile sendika ve benzeri baskı organları başlıca iki siyasi örgüt içerisinde toplanmıştır. Her iki parti de kapitalist düzeni öngören savaşçı ve emperyalist bir politika izlemektedir. Bugüne kadar Amerika'da, halka, düzenin karşısında olan üçüncü bir kişiyi seçme imkânları ne yaratılmış ve ne de verilmiştir. Seçimler asla bir sınıf ilkesi üzerine oturtulmamaktadır. Satılık ve sarı sendikacılar, emekçi kitlelere gereken siyasi önderliği yapamamaktadır. Sol cereyanlar ve partiler kanun kuvvetleri ile susturulduğu gibi, zorba faşist örgütler tarafından da saldırılara uğramaktadır. Çok kimselerden, Amerika'da herşeyin eleştirilebildiği ve geniş bir söz ve yazı hürriyeti olduğunu işitirsiniz. Evet, Amerikada herşey eleştirilebilir, fakat düzenin değiştirilmesi ASLA! Bu yüzden Amerika'da egemen sınıflar düzenin karşısına çıkacak hiçbir kişiye yada örgüte hayat hakkı tanımamaktadır. Tüm basın ve yayın organları kapitalistlerin elindedir.

Seçim ise yarı yarıya propaganda ve örgütlenme demektir. Sol eyleme propaganda kapıları tıkanmıştır. Bu yüzden sol bir partinin uzun bir süre Amerika toprakları üzerinde etkili bir şekilde sesini duyuramıyacağı *gün gibi* aşikârdır. Kısacası, yaratılan koşullar Amerikan halkını iki ayrı kutuptan yada iki ayrı hayat felsefesinden birini değil de aynı kamptan iki kişiden birini seçmek zorunda bırakmaktadır. Herhalde **«demokratik seçimler»** deyimiyle anlatılmak istenen şey bu *olmamalıdır.*

Sonuç:

Bütün bu açıklamalardan çıkan sonuç şudur : Amerikan seçimlerine yön veren ve sonucu bağlıyan bütün faktörleri hazırlayan geniş sermaye çevreleridir. Amerika'da cumhurbaşkanlığı yapacak kişi kendi görüşlerinden çok, geniş tröstlerin yönetim kurullarında hazırlanmış planları uygulamak zorundadır. Aslında seçilecek olanın kişiliği ikinci ve hattâ üçüncü planda kalmaktadır. EMPERYALİZM'e karşı çıkacak bir başkan ise *ASLA* düşünülemez bile!

Şu anda Amerika'da seçim festivalinin finali oynanmaktadır. Durum yürekler parçalayıcıdır. Zira, Amerikan seçmeni bu kadar birbirinden yoz iki kişiden birini seçmek zorunda bırakılmıştır. Amerikan tarihinde *Eisenhower yönetiminden* sonra gelen en zayıf adaylar topluluğu bu devrede olmuştur. Nixon, Eisenhower yönetiminde, Humphrey ise Johnson yönetiminde kendilerini yitirmiş iki silik gölgeden başka bir şey değildir. Batı blokunun önderliğine bu iki kişiden birinin oturması cidden büyük bir talihsizliktir. Başta Humphrey olmak üzere, her iki aday da Amerika'daki sermaye çevrelerinin geniş itimadına sahip bulunmaktadır.

Yeryüzünün ekonomik ve siyasi şartları büyük bir hızla değişmektedir. Avrupa'daki siyasi ve askeri denge bozulmaya yüz tutmuş. Orta doğu patlamak üzere olan bir barut fıçısı haline gelmiş. Güney - doğu Asya'da Amerikan emperyalizmi batağa saplanmış. Güney Amerika'da ihtilalci çevreler gün be gün kuvvetlenmekte. Sovyet Rusya aya adam indirmeğe hazırlanmakta. Amerikan zencileri paryalıktan kurtulma savaşımı vermekte. Amerikan dış ödemeler açığı eskisinden de daha çok kabarmakta ve bütün bunlara çare bulmak üzere ortaya çıkarılan kişiler Humphrey, Nixon ve bir de ırkçı Wallace!

Sonuç ne olursa olsun. Amerika ve onun gayri resmi uydularına bunlardan biri klavuz olacak. Bu kişiler bu sorunların üstesinden gelecek yetenekte değiller. Dünya sorunlarının ve olayların çok gerisindeki kişilerin böyle buhranlı devrelerde Amerikan cumburbaşkanlığına aday gösterilmeleri cidden çok hazin!

Ortanın Solu'nun "Hastaş„ Oyunu!

HALK ŞİRKETİ DİYE HALK NASIL KAZIKLANIYOR ?

Kapitalistler hesabına para kesen Suphi Baykam

ÖNCE gazetelerde çarşaf çarşaf ilânları yayınlandı: Anayasaya aykırı birer «Ticarethane» den başka bir fonksiyonları olmadığı ispatlanan ve üniversitelerin ihtiyaca yetmemesi nedeniyle «müşterileri» yıldan yıla çoğalan özel yüksek okullara bir yenisi daha eklenmişti. Bu yeni kurulan «ticarethane»nin özelliği, yalnız özel okul ticaretiyle yetinmemek, «tatlı kâr» sağlanacağı umulan bütün ticari alanlarda faaliyet göstermekti. Ve, 100 milyon sermayeli bu «anonim şirket»in yönetim kurulu başkanı olduğunu açıklayan, CHP'li muteber Suphi Baykam, baklayı ağzından çıkardı.

Bâbıâli gazeteleri, önceden verilen, ilerisi için de bol keseden vaadedildiği anlaşılan ilânların hatırı pahasına geniş yer verdiler bu açıklamaya: «HASTAŞ'ın kuruluşuyla halkın elinde âtıl vaziyette bulunan 300-500 liralar dev bir kuruluşun sermayesi haline gelmiştir.. Böylece, gerçekten bir halk sektörü kurulmuştur.» «Halk yararına kurulan» bu «dev holding»in yaptıkları, yapacakları madde madde sıralanmakta, «ortaklara mesken yapımı» da şimdiden düşünülmektedir...

«Politikanın dışında, sağ-sol eğilimleri ve tartışmaları içinde yepyeni bir sektör» olarak kurulduğu açıklanan HASTAŞ, gerçekte özel sektör burjuvalarının bir araya gelerek büyük sermaye ile büyük kazançlar elde etmek, başka bir deyişle emekçilerin sırtından para kazanmak amacına hizmet etmekte ve iki yüzlü bir hilekârlıkla ambalâjlanmaktadır:

Bir kere, bu düzen Türkiyede çoğunluğu sefaletle kucak kucağa bırakmakta, mutlu azınlığın — sefalet içindeki çoğunluğa rağmen ve emekçi çoğunluğun sırtından — yılda milyonlarca liralık kazanç sağlanmakta olmasına, «nurlu ufuklar» nutuklarına rağmen, ortalama yıllık gelirin nüfus başına 400 liranın üstüne çıkmasını engellemektedir. «Halka açık anonim şirket» yada «halk şirketi» sözü, bu gerçek karşısında elbette havada kalmaktadır. Kısacası, kurucuların amacının, dar gelirli nüfusun dişinden — tırnağından artırdığı 300-500 liraları (bankaların oyunlarında olduğu gibi) büyük sermayeye eklemek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Diğer bir kurnazlık ta, «halk şirketi» sözünden yararlanmakta görülüyor: Böylece hem foyası açığa çıkan özel okullara v.b. larına duyulan antipati silinmek istenmekte, hem de birtakım yerlere, resmi makamlara karşı daha kuvvetli yada daha şirin görünerek ticari kurallara uyulmaktadır. İlgililerden «kapitalizmi benimsetiyoruz, kurtarıyoruz» gerekçeleri ile istenilen müsaade yada yardımların sağlanabileceği umulmaktadır.

İşin ilginç yönlerinden birisi de, «ortanın solu» sloganı ile emekçilerin oyuna sahip çıkmak isteyen CHP'nin «muteber» adamı. Suphi Baykam'ın bu ortaklığın kurucuları arasında olmakla da kalmayarak, yönetim kurulu başkanlığına gelmiş olmasıdır. Bu, CHP'nin kurnazlığına güzel bir örnek olmaktadır. Bilinen köhnemiş düzenin, sömürünün devam etmesi için sürdürülen gayretler nasıl «ortanın solu» sloganı ile kamufle edilmek istenmişse, ticari kuruluşlar da «halk şirketi» adı altında cazip gösterilmektedir.

Türkiye halkı bu düzenin ekonomik krizinin, hayat pahalılığının zorunlu kıldığı zamlara «ayarlama» denildiğini de görmüştür. İktidarın, bir takım zorbalarını toplumcu kişilere, yeni fikirlere karşı kışkırttığını, ardından «irtica yok, faşizm yok, komünist tehlikesi var» yolunda resmi demeçlerin verildiğini de görmüştür. Ama 35 milyon metrekarelik toprağımızı işgal eden Amerikalılar bile Türkiye'de «üsleri» olduğunu itiraftan çekinmezken, kargaları bile güldürecek şekilde «üs yok, tesis var» denildiğini de duymuştur.

Ne var ki, bütün oyunlar bir bir açığa çıkacak, çıkarılacak.. Hiçbir gayret, bu düzenin, bu iktidarın kendi sonunu hazırlamasını önleyemez artık...

Pamuk üreticisi sömürülüyor

İÇİNDE bulunduğumuz mevsim, kütlü mevsimi. Bütün üreticilerin sevinmesi lâzım. Fakat hepsi kan ağlıyor. Takılmışlar tefecinin kancasına, iliklerine dek sömürülüyorlar.

Gerçekte çiftçinin emrinde olması gereken Ziraat Bankası küçük üreticiye istediği krediyi vermediği gibi çiftçiye ayrılan üç beş kuruşu da tefecilere ticari kredi olarak veriyor. Durum bu olduğundan tarlasını sürüp ekmek için paraya ihtiyacı olan üretici elbette %40 - 60 arasında faizle nakit para alacaktır bir seneliğine tefeciden. Yalnız alınan nakit para ile kalmayacaktır sömürü. Tefeci şart koşacaktır parayı verirken. «Gübreyi benden alacaksın, çiğiti benden alacaksın, zirai ilaçları benden alacaksın ve kütlü mahsulünü bana satacaksın».. Şurası bir gerçektir ki her tefecinin gübre ve zirai ilaçlar satan bir dükkânı vardır. Ve bu dükkânlarda kilosu 36 kuruştan alınan gübrenin kilosu 64 - 75 kuruşa satılır. En ucuz zirai ilacın kilosu 25 liradır burada. Bu masraflara bir de çiğit masrafı, sulama masrafı ve ırgat ücreti eklendiğinde büyük bir masraf tutarı meydana çıkacaktır.

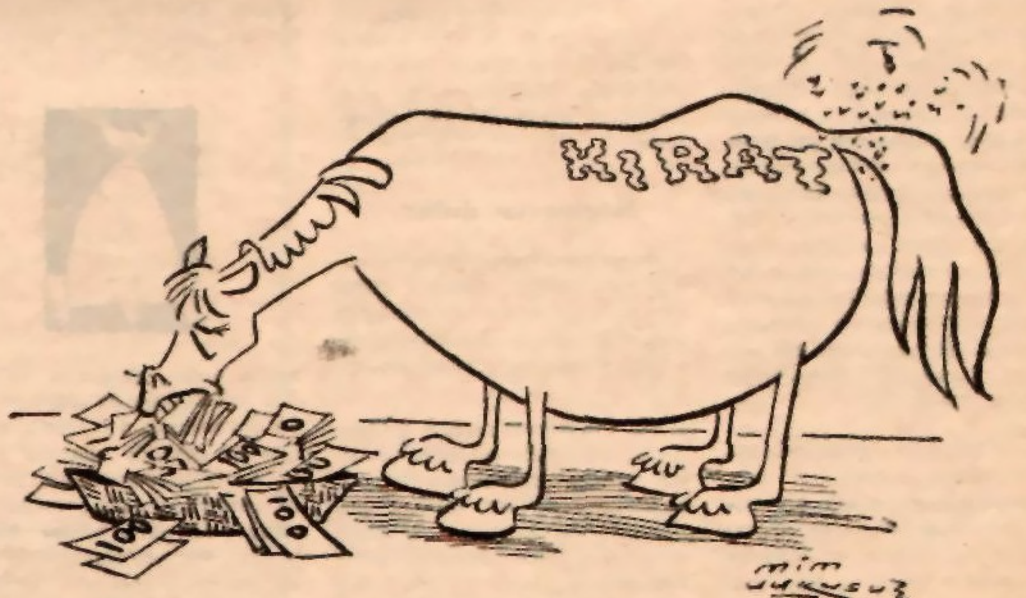
Üretici yetiştirdiği mahsulü, masraf tutarlarından fazlaya satmalıdır ki, kendisinin onbir aylık yiyecek, giyecek, yakacak, v.s. masrafları temin edilsin. Masraf tutarları iyice incelendiğinde dönüm başına yapılan masraf 218 - 225 kuruş arasında değişmektedir. Halbuki tefeciler 1 kilo kütlüyü 175 - 185 kuruşa almaktadır. Hele bir iki gün hafif yağmur yağdığında fırsatı iyi değerlendiren tefeciler kütlünün fiatını daha da düşürmektedir.

Üreticinin faizle aldığı nakit para ve fahiş fiatlarla aldığı gübre ve zirai ilaç paraları kimin cebine gidiyor? Tefecinin cebine. Tefeci yükseliyor burda, üretici değil. Öyleyse bu bir sömürü değil mi?

Üreticilerin tek umudu pamuk alım kooperatifleridir. Esasında kapitalist bir düzende kooperatifler kapitalistler yararına işleyeceğinden üretici burada da kazıklanmaktadır. Çünki kooperatiflerin ileri gelenleri sömürücü tefecilerdir. Yine düzen onlar yararına işlemektedir. Kaldı ki üretici malını iyi bir fiata satabilmek için -koo-

Köylünün aylık geliri 124, bir atın gideri 368 lira.

(Basın)

YAZISIZ...

SELMA ASHWORTH'A MEKTUP

Çok değerli Selma Ashworth,

ANT'ın 87. sayısında yayımlanan yazınızı okudum. Fransız öğretmeni Pierre Poultier ile bir Türk öğretmeni olarak benim, içinde bulunduğumuz ekonomik, sosyal, politik koşulları karşılaştırıyorsunuz.

Fransız öğretmeni Pierre'in kitaplığında bulunan kitapların bizim kitaplığımızda bulunması suç sayılabiliyor. Yazıyı yazdığınız masanın üzerindeki dergi ve gazetelerin çok daha ılımlısı Türk dergi ve gazetelerini izlememiz bile, Bakanlık müfettişlerince suç kanıtı olarak ileri sürülüyor.

«Pierre'in karısı Gisele'de komşu köy okulunun müdiresi ve öğretmeni. Bu yaz tatilinde üç hafta İrlanda'da otomobilleriyle dolaştılar, balık avına çıktılar.. Behzat Ay'ın eşi de öğretmen... Acaba onlar bu yaz ne yaptılar? Kafalarını ve vücutlarını nasıl dinlendirdiler? **diye yazıyorsunuz yazınızın bir bölümünde.**

Bizler ne kafamızı ne de vucudumuzu dinlendirebildik. Belki daha çok yorulduk. Bizim otomobilimiz yok. Bir otomobil kiralayıp iki gün gezecek olanaklarımız da yok. Benim ülkem geri bırakılmıştır. Bunun sorumlusu her ne kadar bizler değilsek bile, kalkınmış bir ülke olan Fransa'nın öğretmeni kadar geçim genişliği içinde yaşamamızı elbette hemen isteyemeyiz. Fakat, felçli olan anamın sağlık durumu ile maddeten ilgilenebilmeliydim. Bu görevi yapamıyorum. Ordan ora taşındığımız için, bakmaya zorunlu olduğumuz yakınlarımızı beraberimizde götüremiyoruz. En yakınlarımıza, ölü döşeklerinde bile elimizi uzatamıyoruz.

Otomobil sahibi olmayı, başka bir ülkede tatil yapmayı, dinlendiriel meşguliyetlere dalmayı, hattâ hastamıza bakma olanağına sahip olmayı bir tarafa bırakalım, meslek güvenliğimiz de yok...

Nasıl olsun meslek güvenliğimiz? İki üç kişi bir araya geldiler de, «şunu okuyor, şöyle konuşuyor, şunları yazıyor» diye jurnalladılar mı görevimiz alınıyor.

Jurnalları derinlemesine bile incelemiyen kimi bakanlık müfettişleri gördük; hakkımızda yalan yanlış yazı düzenliyen «Avrupa görmüş müdürler»e (güya sizin oralarda bilgi ve görgülerini arttırmışlar) rastladık. Bunların fezlekeleri, düzenledikleri yazılar olumsuz notlar olmakta bizler için... Resmi doktor, tedavi ve dinlenme için rapor veriyor, görevimizi aksatmış oluyoruz. Sinirsel rahatsızlıklar geçiriyorsak, tımarhanelik etmeye çalışıyorlar. Çevremizin sosyal, ekonomik, kültürel görünümünü yansıtıyoruz; bölücülük oluyor... Oluyor... Ve bir sürü sözüm ona olumsuzluklar oluyor.

Bu koşullar altındayız. Bıçak sırtında bir yaşama bizimki... Bırakın geçim genişliğini, otomobil ve ev sahibi olmayı, dinlenmeyi; güvenlik bile bir «serap» bizim için... Gelecek kaygısı, yarın korkusu içimizde her an. 1968 yılında bu duyguları, bu kaygıları çoktan unutmuş olmalıydık.

Yasaların verdiği sendikalı olmak hakkımıza bile tahammülleri yok. Hem de grevsiz bir sendika bizimki. Yani mermisiz silah örneği. Sizin oraların öğretmenleri grev yapabiliyorlar. Biz yapamıyoruz. Henüz Avrupa düzeyine ulaşamadık diye gerekçe ileri sürüyorlar. Sanki Hindistan çok mu ileri? Hindistan öğretmenlerine grev hakkı tanınmıştır. Sonra zaten, grev hakkının tanınması için, illâ ki kalkınmış mı olmak gerekir. Bir ülke kalkınmadıysa, kalkınamıyorsa, suç o ülkenin iş yapanlarında değil ki...

Sonra, bizim anayasamızda işverenler lokavt yapabilirler diye de, yapamazlar diye de bir madde yoktur. İşverenler, Anayasamızdaki bu esneklikten yararlanarak lokavt yapabiliyorlar.

Bizim Anayasa, her ne kadar Devlet Personel Sendikalarına grev hakkı verilir demiyorsa da, verilmez de demiyor. Yani, işverene göre olan esneklik, Devlet Personel Sendikaları için de mevcuttur Anayasamızda...

Bütün bunları niye yazıyorum :

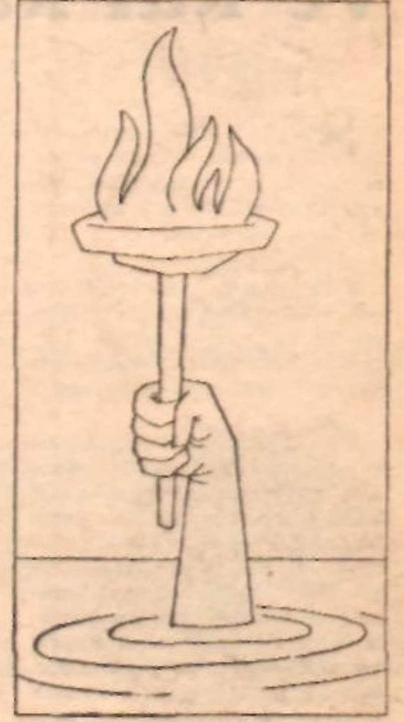
Fransa'daki meslekdaşım Pierre ve Gisele ile bizim aramızda çok fark var. Onlar geçim genişliği içindeler. Onlar gezme, yeme, eğlenme, okuma, yazma, düşünme ve düşündüğünü söyleme özgürlüğünü tadıyorlar. Bu özgürlüklerin pek çoğu bize henüz ufukta görünmemekle beraber, karamsar da değiliz. Direneceğiz. Çağdaşlarımızın kavuştuklarına bizlerde kavuşmalıyız elbette. Giordano Bruno değil, Giordano Bruno'yu Roma'da diri diri yakanlar lânetlenmişlerdir. Düşünce tarihinde Bruno'lar ışıldamaktadırlar.

Ve uzay çağında güzel günlere elbette daha çok yaklaşmaktayız.

Sorunlarımızla yakından ilgilenmeniz bizi sevindirmekte.

Saygılarımla.

Behzat AY

peratiflerde çok az bir yükseliş vardır alış fiatlarında- 4 - 5 gün kooperatif önünde bekleyemez. Çünki faizli borcun vadesi gelip çatmıştır, üretici tarlasının satılmaması için tefecinin istediği fiata satacaktır malını tefeciye.

Kütlü taban fiatlarını tesbit eden müessese Sanayi ve Ticaret Odalarıdır. Sanayi ve Ticaret Odalarını meydana getiren kişiler ise sömürücü tefecilerdir. Kütlü fiatlarının artmasını bekleyen üreticiler burada hataya düşmektedir ve boş yere umutlanmaktadır. Profesör Sadun Aren'in de dediği gibi, bu, «dayak yediğimiz kişiden medet ummaktır»...

Kütlü üreticisi, yaşadığı düzen değişmedikçe asla iflah olmayacaktır. Yalnız kütlü üreticisi değil, üzüm üreticisi de fındık üreticisi de, sebze üreticisi de böyle. Kendi sınıfları yararına bir düzen kurulmadıktan sonra hiçbir zaman sömürülmekten kurtulamıyacaklardır.

Hüseyin KIVANÇ

Sıra geldi yumruğa...

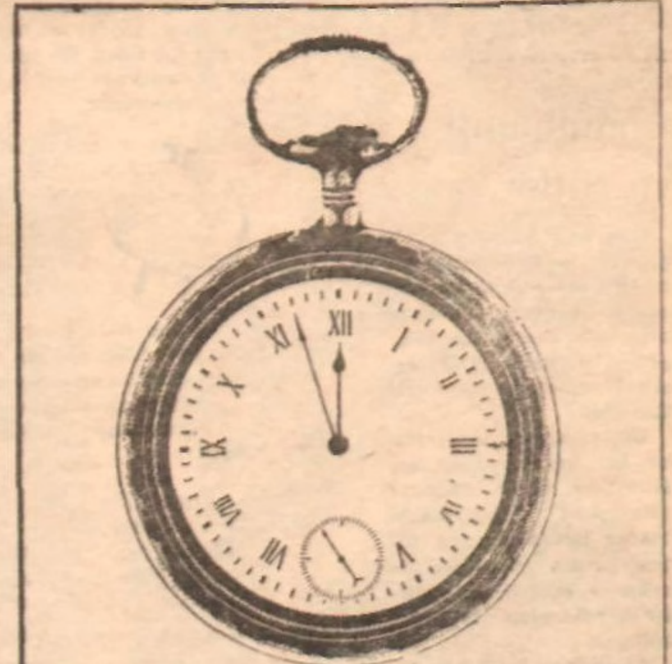
SON günlerde fabrika işgallerinin yerini yumruklar almağa başladı. Sarı sendikacıların, çıkarcı kabadayıların ihanet yumrukları bu kez namuslu sendikacıların beynine iniyor. Daha geçen gün Tekstil İşçileri Sendikası Başkanlık Kurulu üyesi Hüseyin Akduman, Kaburga kemikleri rikası işçilerine sendikanın bildirisini dağıtırken TEKSİF yöneticilerinin saldırısına uğradı. Abduman, kaburga kemikleri kırılıncaya kadar dövüldüğü gibi, üstündeki para ve bazı evrak da alındı. Saldırının bir numaralı adamı polisin günlerce aramasına rağmen bulunamıyor. Tevekkeli değil, erkekliğin 9 şartı varmış; sekizi kaçmak, biri hiç bulunmamak! **«Erkek sendikacı»** şartları kusursuz yerine getirmiş!

Olaydan bir gün sonra **Bursa'dan bir haber geldi :** Beyin kanamasından ölen sendikacının bir önceki toplantıda suiistimali örtbas etmek amacıyla kıyasıya dövüldüğü ve bu nedenle öldüğü Savcılığa bildiriliyordu. Her iki olayın da soruşturmaları yapılmaktadır.

Sendikacı, sendikacıyı niçin döver? Bunun nedenlerini her şeyden önce bizim çıkarcı sendikacıların pek fazla hayranı oldukları Amerika'daki gangster tipi sendikacılıkta aramak gerekir. Gerçekten, Amerika'da sendikacılık yumruk gücü ile ayakta durmaktadır. Oranın sermaye çevreleri Amerikan sendikacılarının yumruklarını destekleyip, güçlendirmektedir. Bu sendika ağalarına karşı çıkacak olan muhalif kanat derhal yumruklarla etkisiz hale getirilmekte ve çirkin numaralara böylece devam edilmektedir. Bu yüzden Amerika'da muhalif sendikalar güçlenememektedir. Muhalefet, sermaye gücü ile sendikacının elindeki gangster ittifakı sayesinde yokedilmiştir. Türkiye'de de gidiş bu yoldadır. Çalışma Bakanı'nın yakın günlerde verdiği beyanatta Türkiye'de güçlü sendikacılıktan yana oldukları, güçlü sendikaların kurulması için çaba sarfedecekleri belirtilmekteydi. Bununla kastedilen anlam şudur : Türkiye'de de Amerikadakilerin benzeri olacak, sendikalar güçlendirilecek, muhalefet muhtelif yollarla yokedilecektir. Bakan'ın beyanları ile yumruk olaylarını bir arada yorumlamak hiç bir zaman kehanet değildir. Sendikacı Türkiye'de hükûmeti alkışladığı derecede sendikacıdır. Hükûmete muhalif olmak, patronlara da muhalif olmak demektir. Böylesi katmerli muhalefete sermaye çevreleri dayanamayacağından çizgi dışına çıkmış sendikacıları sindirmek, daha doğrusu yoketmek gerekir! Şimdi üst düzeylerde düzenlenip sahneye konulmak istenen oyun budur. Ama bu oyun seyirci bulur mu, bulmaz mı; ya da «Küçük Amerika'da» benzeri yavrular üretilebilir mi, üretilemez mi, ancak ilerideki tarihlerde belli olacaktır. Görünen odur ki, bu hesap fos çıkacaktır.

İnsiyatif kademeli olarak yavaş yavaş «taban»ın eline geçmek üzeredir.

Kâni ŞENGÜL

Bâbıâli'de tiraj ve kâr kavgası..

Kıskanılan kadın!

Korkunç ihtilâçlar içinde debelenip duruyorlar, mümkün olsa, bu genç hanımı linç edecekler. Niçin? Neden?

Tek kelime ile ifade edebiliriz : Kıskançlık...

Bu memlekette bir tek milletvekili bayan bilmiyoruz ki, Şûle Yüksel Şenler'in binde biri kadar sevilmiş olsun.

Şer kuvvetlere, narin, fakat derin, ihlâslı ve imanlı Şûle Yüksel Şenler, hedef olmaktadır. Ne mutlu O'na ki, Türk - İslâm kadının temsilcisidir. Bundan daha büyük şeref ve bahtiyarlık olur mu?

MÜNEVVER AYAŞLI
(Bâbıâlide Sabah - 25.9.1968)

SONBAHARIN gelmesiyle birlikte Bâbıâli de yeni hamlelere ve girişimlere, büyük tiraj ve kâr mücadelelerine sahne olmaktadır.

Yeni sezonun Bâbıâli'de en çok sözü edilen girişimi, Hürriyet grubunun en büyük ortaklarından Haldun Simavi'nin yayınlayacağı yeni gazetedir.

Bir süre önce Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık Anonim Şirketi'nin sahibi olan iki kardeş arasında bir anlaşmazlık çıkmış ve Hürriyet grubu içinde ofsetle basılan yayınların yönetimi Haldun Simavi tarafından, rotatifle basılan yayınların yönetimi de Erol Simavi tarafından deruhte edilmiştir. Bilindiği gibi rotatifle basılan Hürriyet grubu gazeteleri arasında Hürriyet, Yeni Gazete ve Hafta Sonu yer almakta, Son, Saklambaç, Foto Spor, Foto Roman, Pazar ve Sen Ben ise ofsette basılmaktadır.

Haldun Simavi ofset grubunun yönetimini ele aldıktan sonra Hürriyet ile rekabet edebilecek ve ofsette basılacak yeni bir günlük gazete çıkartmanın hazırlıklarına girişmiştir. Haldun Simavi'nin yayınlayacağı yeni günlük gazetenin adı Yeni Sabah'tır.

Kasım ayında yayınlanmağa başlanacak olan Yeni Sabah'ın janrı hemen hemen şimdiden belli olmuştur. Genel yayın müdürlüğünü bizzat Haldun Simavi'nin yapacağı Yeni Sabah'ın birinci sayfası Son ile Hürriyet'in birinci sayfalarının esprisini taşıyacak, ikinci ve üçüncü sayfalarda haberlere ve yorumlara yer verilecektir. Dördüncü sayfada, bir zamanlar Son'a büyük tiraj sağlayan ve uzun süreden beri yayınlanmayan «Killing» isimli fotoroman en büyük tiraj kozu olarak yer alacaktır. Karşı sayfada Aziz Nesin'in günlük fıkraları yayınlanacaktır. Beşinci sayfa büyük ölçüde resimli romanlara ayrılacak, 6. sayfada ve 8. sayfada spor haberlerine geniş yer verilecektir. Yeni Sabah'ın en büyük iddiasını teşkil eden spor sayfasını hazırlamak için şimdiden 60 bin liralık aylık bordrosu olan bir kadro düzenlenmiştir.

Yeni Sabah'ın hazırlıkları yürüp giderken Hürriyet de bir takım sonbahar hamlelerine girişmiş ve bütün okurlarına her ay üç bedava kitap vereceğini ilan etmiştir.

Tiraj merdiveninde Hürriyet Grubu ile çekişme halinde bulunan Milliyet ise, sonbahara her hafta üç ayrı ilave vermeğe başlayarak girmiştir. Milliyet okurlarına pazar günleri hafta sonu ilavesi, cumartesi günleri gençlik ilavesi, perşembe günleri de kadın ilavesi vermektedir. Refik Erduran'ın ve Metin Toker'in ayrılışlarından sonra yeni bir fıkra yazarı bulamayan Milliyet, bu boşluğu daha çok yazı serileriyle doldurmakta, ayrıca, güzellik yarışmaları düzenleyerek okuyucu tutmağa çalışmaktadır.

Tercüman ise ofset baskıya geçtikten sonra uğradığı tiraj kaybı sarsıntısını, dokuz ay kadar önce Yeni İstanbul'a kaptırdığı tefrika maratoncusu Murat Sertoğlu'nu tekrar kadrosuna alarak atlatmağa benzemektedir.

Son bir yıl içinde arka arkaya yaptığı kadro değişiklikleriyle devamlı olarak muhteva ve politika değiştiren Yeni İstanbul, Murat Sertoğlu'nu elinden kaçırdıktan sonra hayli sarsıntı geçirmiştir. Bâbıâli'nin müteahhit patronlarından Kemal Uzan, Murat Sertoğlu'nun yazdığı solu savunan imzasız bir başyazıyı yayınlatmadığı için o zamanki genel yayın müdürü Oktay Verel ile araları açılmış, hattâ aralarında çok sert tartışmalar geçmiştir. Bunun üzerine Oktay Verel ile Murat Sertoğlu, büyük tiraj kazandırdıkları Yeni İstanbul'u terkederek tekrar Tercüman'a dönmüşlerdir. Gazetenin patronu Kemal Uzan, bu istifalar karşısında yeni bir transfer yapmış, Cumhuriyet'in yazı işleri müdürlerinden Erol Dallı ve Kayhan Sağlamer ile Milliyet'in teknik sekreteri Turhan Aytul'u Bâbıâli piyasasına göre astronomik sayılabilecek ücretlerle Yeni İstanbul'a almıştır. Gazetenin politikasını tesbit etme ve yürütme yetkisi ise, Ankara Bürosu Şefi Kurtul Altuğ'a verilmiştir. Sertoğlu'nun ayrılmasından sonra tiraj kaybını önlemek için Yeni İstanbul şimdi bir yandan film yıldızı Türkân Şoray'a roman yazdırırken, öte yandan da 7.500 Lira aylıkla Akşam'dan transfer ettiği Suat Yalaz'a Karaoğlan çizdirmektedir.

Bâbıâli'nin en ilgi çekici mücadelelerinden biri de, geçenlerde 50. yılına giren Akşam Gazetesi ile bir «ümmetçi yayınlar tröstü» haline gelmek istidadı gösteren Bugün Gazetesi arasında cereyan etmektedir. Her iki gazete de ilan alamamaktan yakınarak abone kampanyası ile okurlarından para kesme yolunu denedikten sonra şimdi de pardesü satışına başlamışlardır. «Sosyal hizmet» adı altında kelimenin tam anlamıyla ticaret yapan her iki gazete de geçen yıl kumaş ticaretinden kazandıkları yüzbinlere yeni yüzbinler eklemek için ayrı sırada pardesü satacaklardır.

Bu arada Vakit rotatifini 150 bin liraya kapatan Bugün'cü Mehmet Şevket Eygi'nin işi daha da ileri götürerek diğer bir ümmetçi gazeteyi, Bâbıâli'de Sabah'ı da satın aldığı söylenmektedir.

Son Havadis Gazetesi Mümtaz Faik Fenik ve Adviye Fenik'i kaybettikten sonra kadrosuna henüz yeni kuvvetli imza transfer edememiştir ve bu durgunluk gazetenin tirajında olumsuz etkilerini göstermeğe başlamıştır.

Buna karşılık, Bayar ve eski Demokratlar'ın piyasaya sürecekleri yeni gazetenin hazırlıkları ilerlemektedir. Şimdiden 3 milyona yakın sermaye sağlandığı söylenen gazetenin belkemiğini Mümtaz Faik Fenik, Adviye Fenik ve Samet Ağaoğlu teşkil edecekler ve eski Demokratlar'ın görüşlerini yansıtacaklardır.

Dünya Gazetesi ise, hayatiyetini tamamen kaybetmiş olup çok düşük satışına rağmen ancak özel sektörün lütfettiği ilanlarla ayakta durabilmektedir.

Bütün bu çekişme ve kavgalar içerisinde herhangi bir telaş emaresi göstermeden yayınını istikrarlı ve seviyeli şekilde yürüten tek gazete olarak Cumhuriyet görünmektedir.

Abdülhamit ve Hitler

Dünyaya yahudiyi çok iyi tanıyıp milletlerini bu müthiş mikroptan kurtarmaya çalışıp senelerce mücadele etmiş iki lider gelmiştir. Birisi Abdülhamit Han, diğeri de Adolf Hitler'di.

Bir zamanlar müttefikler tarafından yaktırılan, Hitler'in Mein Kampf (Kavgam) isimli kitabı tekrar bütün Alman kitapçılarının vitrinlerinde sahneye çıkarılarak, Hitler'in ruhundan istimdat ediliyor.

Allah (c.c.) büyük Alman milletinin yardımcısı olsun.

M. ŞAHAP TAN
(Bugün - 26.9.1968)

Zafer dediğin böyle olur !

Sayın Başbakan Demirel'in 8 günlük Doğu gezisi tam bir zaferle sona ermiştir. Bu zafer bir siyasi mücadele zaferi değildir

Bu zafer, bu devletin kuruluşundan beri görülmemiş derecede büyük ve güzel bir zaferdir.

Tarihimizde büyük dünyaya ün salan çok büyük zaferler vardır. Ama, halkın özbeöz kendisinden olan, son derece samimi, son derece mütevazi, son derece halkı seven bir başbakanın bu ölçüde kazandığı bir zafer yoktur.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 27.9.1968)

haftanın karikatürü

Demirel Doğululara «**Radyolarda sesini dinlediğiniz, gazetelerde resmini gördüğünüz Başbakan da sizlerden birisidir**» dedi. - Gazeteler -

YAZISIZ!

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak, Emek Han. 16/31 İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 ●
Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 60 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir